

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
Pentru oraș și interurban Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.

Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisele nu se in-
nanolază

Două explozii.

Arad, 24 Februarie.

Temerile noastre s'au adeverit: explozia dela Dobrițin a fost urmată peste noapte de o altă explozie, nu mai puțin formidabilă. Cea dintâi scânteie din bobotaia episcopiei de Hajdudorog a căzut în butoiul fosforescent al negrelor instincte de rasă și materiile inflamabile, presate acolo de atâta vreme, au luat foc, fășnind în flăcări sulfuroase și umplând atmosfera unei țări întregi de fumul inecăcios al urei de moarte.

Din paginile ziarelor ungurești se înalță coloane de funingine, printre rândurile lor joacă limbile bifurcate ale patimilor și un strigăt spasmodic sfâșie inima cetitorilor:

Făptuitorii sunt Valahii!

„Atentatul — scrie de pildă Budapesti Hirlap — a fost pus la cale cu inimă rece, cu fiorositatea unei furii infernale și ne indică acel „fine minte” (cinye mintye) valach, de care istoria ungurească păstrează amintiri atât de nemaipomenit de grozave. Dar metoda, cu care a lucrat atentatorul, e metoda de mult probată a nihilismului rusesc. Valachul încolțește mulieri neapărate, copii, incendiază case, jeluiește castelele părăsite...” etc.

În acest ton sgâlțâit de porniri barbare, în acest glas insetat de sânge, continuă apoi numitul ziar scâldând în două ape otrăvite bănuiala lui infamă. Admite alternativa unei urziri datorite Rușilor, mai ales că — după cum s'a constatat ulterior — cauza nefericirii dela Dobrițin a fost o bombă de ecrasat, trimisă episcopului Miklóssy din — Cernăuți!

Nu știe ziarul din chestiune care din bănuielele lui se va adeveri: paternitatea „Valahilor” ori a Rușilor, dar concludă totuși, că bomba era adresată „inimei națiunii maghiare, cinstei și sentimentelor ei celor mai scumpe și că

chiar adevărându-se vinovăția Rușilor, nu poate să existe totuși o curte cu jurați, care să achite pe Români.

E în adevăr o sete de sânge feroce aici! Și în același tenor selbatic scriu și celelalte ziare ungurești: *Pesti Hirlap*, cellalt pol al turbării patriotice se întreabă:

„Cine au trimis mașina infernală și cui i-au trimis-o? Românii au trimis-o și au trimis-o episcopului *ungur!*... Psihologia maseilor instigate, când aceste mase sunt slave (!) are trei grade: cel dintâi e cuvântul rostit în biserică și acest cuvânt se propagă în aburii de rachiu ai cărșmei; al doilea e acel al măciucei; al pietrii și al cuțitului — față în față; al treilea e mașina infernală expedită cu poșta în mod clandestin”.

Pesti Hirlap acuză apoi într-o răsuflare Viena, Bucureștii, denunță „pactul” contelui Tisza, ponegrește memoria divinului Avram Iancu și se pierde în ajurări pseudopatriotice. Alte ziare vorbesc de „Valahi selbatici și murdari, cari danțează *cancanul* pe spatele Ungurilor” — și ne amenință cu „*ecrasitul statului unguresc*”, pe noi Românii, cari suntem „*speța cea mai incultă a Europei, rușinea vie a veacului al XX-lea*”.

Până și cuviosul *Alkotmány*, organul popimei șovino-catolice, până și gravul *Pester Lloyd*, își pierd sărita, învârtejindu-se alături de ceilalți strigoi ai ideii statului național. Nu-

mai democratul *Világ* și socialistul *Népszava* găesc firul realității, rostindu-și tare convingerile, că chiar în cazul vinovăției unor Români exaltați, fapta lor își are echivalentul în revoltătoarea poveste a episcopiei de Hajdudorog, în pușcăria îndurată la Sătmar, în baionetele jandarmilor, în răscolirea atâtor sate și — mai presus — în faptul de o nedreptate criminală al răpirii atâtor zeci de mii de suflete românești.

În altă parte a ziarului, cetitorul uimit de atâtea simptome patologice ale presei maghiare, se poate informa și mai amănunțit. Aici ținem să constatăm, că stăm în fața unor dovezi de-o putere extraordinară, cari vin să mărturisească gravitatea nebănuită, — nici de cei mai asidui observatori, — a boalei organice de care pătimește statul acesta ocărmit cu atâta lipsă de răspundere.

Lumina stranie a bombei dela Dobrițin a străfulgerat adâncuri amețitoare, a învederat spărturi înfricoșate în constituția etică a țării... S'au încruntat ochi și au săgetat priviri, a căror acuitate nu se putea cunoaște, decât acum, într-o clipă, în care efectul unei întâmplări extraordinare le-a redat expresia firească, în toată sinceritatea ei fioroasă, înfrângând obiceiurile convențiilor, suflând pudra mincinoasă de pe fețe și descoperind pleoapele contractate de considerații diplomatice — dacă a mai existat vre-o urmă din aceste. Și nu știm care din cele două explozii, cea dela Dobrițin ori cea din lumea morală a potrivnicilor noștri politici e mai plină de înțelesuri. Avem impresia, că lumina miraculoasă din Dobrițin ar fi risipit unele valuri de întunec, pe care nu le știam și că în fața noastră am zărit pe neașteptate taberi înarmate până în

Cincinat Pavelescu*).

R. Silviu, profitând de liberalismul ce stăpânește de un timp încoace foita „Gazetei Transilvaniei”, înarmat cu fraze ieftene pentru bălcii vieții, debutează cu o serie de articole, în cari ne promite foarte serios a nimici dintr-o lovitură de baros talentul poetic al d-lor Cincinat Pavelescu, Ion Minulescu, Victor Eftimiu ș. a. E interesantă această filotimie a d-sale, mai cu seamă atunci când bănuiești, că pseudonimul R. Silviu, ascunde așisderea un scriitor, ce se etalează aproape săptămână de săptămână în toate revistele și gazetele de dincoace și de dincolo de Carpați, ca floricelele lui d'albe, ba ce e mai nostim chiar în același articol, în care analizează opera dlui C. Pavelescu, își aduce ca model propriile sale *serenade*. Acestui R. Silviu îi plăc și i-au plăcut totdeauna gafele, — noi îl cunoaștem de mult, și, deci, nu ne surprind de loc ieșirile lui stereotipe. El a avut prilejul să ne pictesească de atâtea ori în feluritele sale faze de evoluție: dela gazetarul pasionat până la profesorul sentimental, dela autorul de versuri lirice până la fabricantul de satire violente, dela cronicarul scandalurilor până la navelistul de cafeana, nu credeam însă să stăruiască cu cerbicie prin toate fazele, și să se metamorfozeze la urmă și în critic de artă. Cetind arti-

* Publicăm aceste rânduri cu observația, că d. „R. Silviu” are cuvântul. — *Nota Red.*

colul d-sale despre poetul C. Pavelescu, ni-a dat în fine ocazia să studiem și partea aceea a științelor naturale, ce poartă numele de: teratologie. E posibil oare, ca ambiția acestui R. Silviu, să-i fi tocit într'atâta simțul estetic, încât cu cunoscuta-i irascibilitate să facă astfel de tumbe în materie de critică literară, să se încovoie cu atâta violență în mișcările lui convulsive, încât seria foiletoanelor ce ni s'au promis pentru a induce în eroare publicul nostru, să se schimbe într'un adevărat „*Looping the loop*” al unei minți estropiate?

Nici când nu poți face responsabilă de altfel o mentalitate de om, ce-a trecut de mult hotarele seriozității. Nu vorbesc de dl R. Silviu...

Pe dl Cincinat Pavelescu l-am cunoscut într'un birou, al unei direcțiuni de bancă, ce se schimbuse pentru două ceasuri în cenaclu literar, dintr'un oraș, indiferent ce nume poartă, unde venise să răsuflă câteva clipe de pace aerul proaspăt al munților noștri. Erau de față un director, care face și muzică, soția lui, o d-șoară, și câțiva domni, pe cari nu vroi să-i numesc. O mulțămire binefăcătoare și-o liniște senină cuprinsese sufletele, când începu dl Victor Eftimiu, cu glasul sonor, să ne cetească noua sa piesă în patru acte, reprezentată pe scena teatrului „Comedia” din București. Mi se pare că se chiamă: „Achim”. Dl Pavelescu asculta cu atențiune, urmărind cu ochiul viu, gesturile caracteristice prin cari acompania dl Eftimiu ce-

tirea vioaie și acțiunea interesantă a piesii, ce se desfășura înaintea noastră ca o persiană scumpă, adusă de departe. Apoi seara la cafeana, după supeu. Poetul era de-o vervă diabolică. Timp de patru ore, am savurat împreună, la un pahar de Tokay, spiritul briliant, gluma ascuțită, și sonoritatea vibrantă a celor mai impecabile versuri, ce s'au dipărit în vremurile din urmă. Trebuie să fii de față, trebuie să-l asculți pe el însuși, pentru a putea înțelege toată frumusețea sonetului următor:

Ai cizelat în versuri magistrale
Tăiate par'că 'n prizmele lumini
— Ca și un nou Benevenuto Cellini
Profilul grec al blondei ideale.

Ti-ai rupt din suflet rozele și crinii,
Ca să presari sub pașii ei petale
Și n'ai păstrat, poete, frunții tale,
Decât paloarea visului, și spinii!

Urmează-ți visul tainic înainte:
Ce-ți pasă dacă farmecu-i te mîinte,
Când inima-ți sub vraja lui tresaltă?

Să moară chiar, el moarte nu mai are
Căci l-ai închis cu-a versului tău daltă
În ritmul larg al strofei lapidare...

Ochii, acei ochi expresivi, cu focul mistic din adâncul lor, ai poetului, se perdeau cu amăn-

dinți împotriva noastră, stând acolo, pe celalt țărm al abizului, pe care iarăș nu-l crezusem atât de lat și de afund, și adastând clipa unei năpraznice năvăliri...

E foarte caracteristic apoi momentul, că aproape toate zierele ungurești se silesc să vadă în atentatul dela Dobrițin un răspuns — la tratările contelui Tisza cu reprezentanții noștri! Asta va să zică, de tot simplu, să cauți beleaua cu lumina, să-i cauți victimei pricina din fabulă, pentru ca să poată fi înghițită fără remușcare.

Din parte-ne, scârbiți în tot sufletul nostru așteptăm totuși liniștiți rezultatul instrucției judecătorești și polițienești. Noi nu vom trage clopotele în dungă și nu vom cobii ca zierele maghiare. *Sfânta cauză a celor aproape 100,000 de Români înstrăinați dela leagănul credinței strămoșești, nu va putea fi amuțită nici prin manevra aceasta drăcească a presei ungurești!*

Adevărat: tunetul din inima Ungariei va fi auzit, nu numai aici în monarhie, ci în Europa întreagă — și la lumina exploziei va putea să arunce și continentul o ochire mai adâncă asupra stărilor dela noi. Bomba dela Dobrițin („Roma calvinismului”), va răsună și prin pereții Vaticanului, deșteptând gânduri ușor de ghicit. N'a fost un fenomen această bombă, ci o simptomă. Poate că e ceasul istoriei, care — cum spune „Alkotmány” — a început să bată și în cuprinsul acestei țări... A sunat acest ceas, adăugăm noi, la Lemberg, Zagreb, Fiume, poate — dar numai spaima poate să inspire asemenea gânduri când e vorba de chestiunea românească.

Și noi ridicăm cel mai solemn protest împotriva nemaiauzitei infamii de-a fi bănuți Români ca autori morali ori ca inspiratori implicați ai atentatului dela Dobrițin! Niciodată atentatele n'au putut să intre în mijloacele de luptă ale poporului românesc și nu credem să fim desmințiți nici în viitor. Osândim din cea mai bună convingere a noastră acest fel de luptă politică și nu vom părăsi niciodată armele luptei demne, cinste și deschise: argumentele inextricabile ale adevărurilor noastre eterne. Cauza românească în Ungaria

va învinge prin puterea ireductibilă a legitimității și gravității ei istorice — și nu vom compromite-o niciodată prin fapte nesocotite ca cea dela Dobrițin, atât de străină firei și lumei morale a poporului nostru.

Dar, în acelaș timp, respingem cu scârbă adâncă infamia presei maghiare și o compătimim și o înfierăm pentru demența cu care sapă singură la temeliiile existenței morale a acestui stat.

Chestiunea evreiască în România.

Arad, 24 Februarie.

Sub acest titlu revista germană „Hamer” din Lipsca publică un prea interesant articol semnat de Ion Sân-Giorgiu.

Dăm în rezumat după cum urmează, această justă expunere a chestiei evreiești, în jurul căreia s'a făcut atâta sgomot în ultimul timp:

După expediția în Bulgaria, — spune autorul, — care i-a asigurat României o situație așa de favorabilă, cei mai de frunte bărbați de stat români, anunțau necesitatea mai multor reforme, cari urmau să fie cât mai curând posibil, rezolvite. În acelaș timp populația evreiască pretindea de nou acordarea de drepturi cetățenești sau cel puțin încetățenirea celor afirmative 20.000 evrei cari au luat parte în campanie. Ei afirmă, că acordarea de drepturi, ar fi și pentru România o reformă necesară, și că în acelaș timp pe lângă alte reforme trebuie să li se împlinescă și dorințele lor. În acel timp însă ei au produs mai mult neadevăruri, decât adevăruri despre situația lor, atât în presa străină și indigenă, cât și prin desele lor adunări, prin urmare e de cea mai mare importanță să prezentăm chestia în adevărata ei lumină.

— Nu e întâia dată, că Evreii din România pretind drepturi politice; ei au făcut aceasta în 1866, în 1878 asemenea. Inșă încă de pe atunci poporul a fost contra și Evreii nu și-au putut ajunge scopul. Ei pretind delăturarea articolului 7 din constituție după care, câștigarea individuală a drepturilor cetățenești pentru toți străinii, numai prin votul ambelor camere e admisibilă; și ei aduc pentru aceasta mai multe motive. Presupunând, că pretențiunile lor sunt îndreptățite, trebuie totuși să ne întrebăm:

Cunoscându-se situația Ovreilor în România, n'ar ascunde oare un pericol pentru dezvoltarea românismului acordarea în masă de drepturi cetățenești pentru ei?

Topografia situației Evreilor, poate deja singură răspunde. Dacă luăm în considerare statistica populației evreiești din țările străine, putem vedea în nici o țară nu-i așa de mare numărul populației evreiești în raport cu totalul ca în România. În România, care numără o populație de 7.500.000 locuitori, trăiesc cam 500.000 Evrei. Cea mai mare parte a acestora locuiește în partea nordică a României, în Moldova și formează acolo majoritatea populației orășenești. Acolo chiar în unele orașe ca Iașul, Botoșani, Dorohoi etc. numărul Evreilor întrece pe cel al ne-evreilor. Și numărul Evreilor crește mereu, în timp ce al Românilor scade.

În anul 1839 erau în Moldova numai 1295, în anul 1871 singur Iașul înregistra deja 1947 nașteri evrei. Din acest an populația evreiască crește ne-continuit, în timp ce cea românească se împuținează. Acești Evrei țin toată industria și comerțul orașelor moldovenesti, în mâinile lor. Așa în 1 Aprilie 1905 în districtul Botoșani sunt 2359 comercianți evrei și numai 739 români, în Dorohoiu 2227 Evrei și 691 Români; aproape toate fabricile, toate mizeriile cu aburi, toate instituturile industriale sunt în mâini evreiești. S'ar putea aștepta ca cel puțin industria mică să fie românească; însă nici aceasta nu e așa. Așa sunt în 1906 în districtul Botoșani 2564 meseriași evrei, 893 români; în districtul Dorohoiu 1456 meseriași evrei și 412 români; în districtul Suceava 785 evrei și 235 români. Așa e în alte multe districte din Moldova.

Evreii au cucerit însă și alte domenii așa de periculoase, presa românească. Marile cotidiane „Universul”, „Dimineața”, „Adevărul” stau sub influența evreiască sau sunt conduse în întregime de Evreii ceea ce e cu atât mai periculos, că ei exersează în sensul lor cu oarecare efect asupra culturii naționale. Nesaturați cu atâta ei caută înainte de toate să-l aibă în mână pe țăranul sărac și incult. Aștiași lor asupra țăranimei pe care o jefuiesc fără milă, e pustiitoare. Răscoala țăranilor din 1907 a fost la început o mișcare pornită contra Evreilor așa dar deja din motive democratice nu-i permite să fie dat țăranul pe mâinile Evreilor.

În vederea acestei stări deplorabile a populației românești, care aproape n'are o clasă de mijloc, fără care e imposibilă dezvoltarea naturală și organizarea socială, mai e de lipsă să se ia sub lupă criticele motivele contrare? Pentru a ne dovedi imparțiali, vom căuta să numărăm aceste motive cari sunt sentimentale și neadevărate.

1. Evreii susțin că ei ar fi populație autohtonă în România și pentru asta trebuie să li se dea drepturi cetățenești.

În anul 1763 nu erau aproape deloc Evrei în Moldova; întâi dată între 1784 și 1792 au imigrat mulți acolo. În anul 1803 erau în Moldova 12.000 Evrei. Imigrarea a început după împărțirea Poloniei și a continuat mereu. În anul 1820 sunt în Moldova 19.000 Evrei și în anul 1824 24.000. După cea dela Adrianopole în anul 1828 imigrația Evreilor

tiri duioase, la fiece recitare măiastră, iar vocea lui catifelată, moale, te chema în alte lumi, să sbori cu ele, să retrăiești împreună cu el fărîmî dintr'o viață sbuciumată, mai intensivă, mai plină de parfum, mai fermecătoare:

gândesc. Și mâna mea ezită
Să 'mbrace 'n slove de cerneală
Simțirea caldă ce palpită
Ca niște fire de beteală.

Mi-e frică. Pagina e albă
Ca și un suflet de fecioară
Sub farmecul acestei temeri
Ce fericire mă 'nfioară!

Tot astfel când o floare 'nalță
Spre cer parfumri neștiute
Rotește fluturile 'n preajma-i
Și nu 'ndrăznește s'o sărute!

Veni-vor mulți să-ți spue'n versuri
Că te iubesc, și cum — și cât!
Vor scri-o mai frumos ca mine,
Dar nu te vor iubi atât...

(Pe un album).

Dl Pavelescu e incontestabil un artist superior. El nu e autor de versuri pentru de a le vinde pe tarabă cu chilogramul, — și asta-l doare pe criticul R. Silviu. Simțiri, ce-și au ca tre-

cut zeci de ani, aventuri galante, dureri purificate, însă cu mult mai intensive decât cele de-o clipă numai, ca un vin vechiu, aromat, se desfășură, pe rând, în versuri sculpturale, scrise cu migăleală și refăcute, ca tăiate în marmoră de Cararra, pe paginile volumului său de cantilene, de madrigale, de lieduri... Poezia lui C. Pavelescu e ca o spumă de mare, ca un pahar de șampanie, ce musează. Cu cât beai mai mult, cu atâta te silește să sorbi întreg paharul, până'n fund. Și după fiece cântec, după fiece vers, îți rămâne totdeauna o mireasmă rară în suflet, ca un parfum exotic, sau dacă vroiti, ca o betie ametoitoare de gheorghine... Arta dlui Pavelescu e de-o finețe de fire de paianjen. Trebuie să fi foarte precaut când o iai în mână foarte delicat. Există subtilități în toate formele de manifestare ale artei, sau ochiul care nu-i deprins să le caute, nu le va găsi niciodată. Inzadar se va duce un cizmar să afle perle pe fundul mării. El se va întoarce de bună seamă cu pumnii plini de pietricele strălucitoare, culese fără discernământ și cunoștință în materie. Cincinat Pavelescu, e ca o mare plină de mister, iar dacă adâncul mării are și nisip, nu ne mirăm de loc, atunci când știm, că tot acolo, se găsesc și cele mai frumoase măngăritare...

Un cântec numai unul încă
Și 'n urmă inimă tăcere;
Aș vrea s'ascult a mea durere
Cum plânge 'n taina ei adâncă.

Un cântec, numai unul încă,
Dar blând ca și o mângăiere,
Că poate va avea putere
Să 'nmoaie inima-i de stâncă.

Dacă trubadurii evului mediu ar reînvia chitarele lor instrumate ar face să isvorască sub degetele maestrilor cântece, între cele mai frumoase ce s'au scris, aș pune de sigur „Serenada”:

...„Și'n zadar mă lupt în vânt
Să dau coardelor curvânt,
Din chitara mea măhmită
Nota sboară, rătăcește
Și de geamuri se isbește
Ca o pasăre rănită!
Cum neaua 'ncepe să s'aștearnă
Mi-e frig în suflet, nu știu ce-am,
Zadarnic te mai cat la geam

Azi e iarnă!

S'a 'ntunecat a toamnei ciază
Pe strune mâinile-mi înghiață
N'o să mă vezi de azi 'naintea
Cu flori în păr și în cuvinte,
Căci, vai balconul ți-e 'nflorit
Cu reci podoabe de zăpadă,
Și 'n noaptea care stă să cadă
Tu ai uitat că m'ai iubit.
Și neaua 'ncepe să s'aștearnă
Întâi mai rar, și-apoi mereu

la mari proporții. Numărul Evreilor crește dela 1827—1831 dela 13.000 la 118.922. Raportul între populația evreiască în Moldova (1,200.906) și cea creștină în anul 1859 e 9 procente, în vreme ce în 1903 era numai de 2 procente. Așadar în o jumătate de veac numărul Evreilor a devenit de cinci ori atâta, — nu prin înmulțire naturală, ci prin imigrare.

Toate documentele istorice de pe timpul acela vorbesc despre Evrei ca despre un popor străin, venetic și primejdios. Regulamentul organic îi prezintă pe Evrei ca un element păgubitor asemenea și ordinațiunea Divanului moldovenesc din 1839. Numărul Evreilor însă crește tot mai mult așa că în anul 1899 în întreaga Românie sunt cam 300.000. Dela început ei s'au ocupat mai cu seamă cu comerțul din care — nu totdeauna prin mijloace onorabile — i-au făcut pe încetul pe Români să dispară. Nu-i adevărat că ei ar fi început în România mica industrie. Un exemplu: În Iași, fosta capitală a Moldovei, erau în anul 1848, 627 comercianți români și numai câțiva evrei; în anul 1909 erau în același oraș 521 comercianți evrei și numai 71 români. Tocmai ca și în Iași s'a întâmplat și în alte orașe. Evreii n'au ales nici un mijloc pentru a-i scoate pe Români din comerț și nime nu i-a oprit în această operă de distrugere.

2. Evreii susțin mai departe, că România e singura lor patrie pe care ei au iubit-o adânc și au putut-o dovedi asta totdeauna. Aceasta e însă numai o speculație pentru testul moale al celor ce nu cugetă. În realitate ei poartă luptă încontra populației autohtone, aducând prin aceasta țării mari stricăciuni. Cu o lăcomie exasperată se vâra ei ori unde miroase ceva câștig și poartă concurența cu mijloace urite și neiertate. Ei au numai o țintă: să jăfuiască poporul. Ei aranjează nenumărate falimente și știu să profite de ele. Ei lucră laolaltă și se ajută reciproc, însă niciodată n'ajută pe Români. Conducătorii lor le interzic să cumpere ceva dela Români. Cei mai mulți nu știu românește și vorbesc în jargonul evreo-german. Ei formează mari societăți unde nu poate pătrunde nici un Român. Unele din aceste societăți stau în legătură cu societățile evreiești din străinătate și scopul lor e de a ajunge cu ori ce preț clement dominant. În luptele lor ei iau totdeauna atitudinea amenințătoare și nu se sfîșec firește să amenințe chiar cu revoluții.

Chiar și punctul lor de vedere în ce privește participarea lor la expediția din 1813 e nul. Participarea lor, din punct de vedere militar a lăsat foarte mult de dorit, căci mulți dintre Evreii mobilizați au trândăvit prin casarme sau au știut să se retragă dela locurile unde era posibilă primejdia. Despre purtarea lor în acea campanie Liga Culturală a adunat un enorm material.

Față de aceasta creștere a numărului lor precum și față de soc. evreiești antiromânești, tot poporul românesc trebuie să fie pentru menținerea articolului 7 din constituție. Nici un guvern, fie el

cât de binevoitor față de străini, nu poate da drepturi celor mai mari dușmani ai noștri.

Chestiunea evreiască în România e pentru Români o chestiune de existență națională.

Discuția în cameră asupra discursului primului ministru. Se știe că discuția asupra răspunsului contelui Tisza la interpelația deputatului Iuliu Bujanovich în chestia tratativelor cu Români a fost pusă la ordinea zilei pentru ședința din 2 Martie. Presidiul camerei — după cum se anunță din Budapesta — neexistând nici o precedentă, ca răspunsurile miniștrilor la interpelații să fie puse în discuție, a hotărât ca privitor la răspunsul primului ministru să se observe normele prescrise de regulamentul camerei pentru rapoartele comisiilor. Conform acestei hotărâri răspunsul primului ministru a fost tipărit într-o ediție specială.

La dezbaterile răspunsului vor lua cuvântul toți deputații naționaliști români. Vor vorbi încă — după cum se anunță — vre-o doi dintre deputații naționaliști slovaci.

Cum sunt tratați Nemții în Ungaria? Ziarul Viennez „Deutsches Volksblatt” publică sub acest titlu un apel al societății din Austria pentru menținerea germanismului în Ungaria. Apelul constatând că, deși tratativele cu Români n'au dus la un rezultat pozitiv, totuși Maghiarii vor trebui să împlinescă pretențiunile Românilor, căci prin vigozitatea poporului român și statornicia lui neînduplecată în luptă, dar mai cu seamă din cauza situației internaționale, care face necesară de urgență, o acțiune comună cu România, îi constrânge pe Maghiari să renunțe la ura lor de până acum față de celelalte rase.

Conducerea societății pentru menținerea germanismului în Ungaria, provoacă pe toți Germanii din Europa de mijloc, ca luând pildă dela Români, să sară în ajutorul Nemților din Ungaria, ca aceștia să-și poată recâștiga drepturile ce li s'au promis la imigrarea lor în Ungaria și de cari s'au bucurat până la 1867.

Apelul amintind de cazurile de persecuțiune a redactorului Adam Welker din Cervenka și Wilhelm Wetzel din Vârșet precum și a conducătorului naționalist al Nemților din Banat, inginerul Reinhold Heegn, demască minciuna oficială a potențailor dela cârma statului ungar, prin care a fost sedusă până acum cu multă iscusință opinia

publică germană și a cărui propagator tipic e faimosul conte Albert Apponyi.

Consilierii români? „Pesti Hirlep” arc informația din sursă „de tot sigură” — cine dracu se mai îndoiește! — că primul ministru, contele Tisza va propune M. Sale monarhului distingerea deputatului circumscripției Năsăud **Ciôcan**, profesor universitar pensionat, cu titlul de consilier de curte.

Invențiosul „Pesti Hirlep” comentând această informație scrie, că Ciôcan și-a câștigat această distincție prin „meritele” de a fi mijlocit tratativele între contele Tisza și partidul național român.

Noi știm însă că meritele lui Ciôcan Iános sunt cu totul de o altă natură decât cele atribuite de „Pesti Hirlep”.

„Pesti Hirlep” mai adaogă că în curând va fi numit consilier intim al Majestății Sale P. S. Sa episcopului Aradului **Ioan I. Papp** iar d. **Ioan Mișu** membru pe viață al camerei magnaților.

Eșuarea tratativelor de împăcare ceho-germane. Ni se anunță din Viena: Speranța guvernului austriac, de a-i putea împăca pe Cehii și Germanii din Bohemia a fost distrusă aproape de tot prin atitudinea partidului progresist german. Conducătorul acestui partid, profesorul Dr. Bachmann a anunțat primului ministru Stürgh într-o scrisoare că el și aderentii lui nu pot lua parte la tratative până nu se va rezolvi mai întâi chestia bipartițiunii administrative a Boemiei. Acest pas al deputatului Dr. Bachmann pare a zădărnici deplin rezultatul pozitiv al tratativelor. Celelalte partide germane, temându-se de curentul radical ce prinde tot mai multă putere în poporul german din Boemia, dovedesc foarte puțină înclinare spre a primi preliminariile de pace propuse de guvern și e mai mult ca probabil că toate partidele germane se vor declara solidare cu partidul progresist de sub conducerea deputatului Dr. Bachmann.

Astfel tratativele ceho-germane pornite pentru a doua oară de guvernul austriac pot fi considerate deja de eşuate. Nereușita tratativelor va avea însă o influență decisivă asupra sesiunii camerei austriace, care se va întruni în 3 Martie. Probabil însă că guvernul înrăutățindu-se situația parlamentară să recurgă la dizolvarea camerei.

Ca pe balcon, și'n părul meu...
Plângi suflete!... E iarnă!”

Melancolia ultimei vibrații, e sfâșietoare!

Discret în toate visurile sale de trubadur, el cântă iubirea cum cântă o floare, un parfum, un gând tulburător, cu întorsături capricioase de cuvinte, cu salturi îndrăznețe, cu fiorituri albe ca niște dantele de Venetia. Și toate acestea, poetul ni le-a știut recita așa de frumos, încât a fost în stare să ne farmece sufletul, să ne ridice din culmi în culmi, până departe unde hotarul celei mai subtile poezii se contopește cu muzica dulce și cadentată a versificației sale impecabile. Cadrul îngust al unui foileton nu-mi permite să mă extind mai pe larg asupra poeziilor d-sale. D. C. Pavelescu are și o altă latură luminoasă, pe care o posed puțin din scriitorii noștri: darul de a improviza. Cu aceeași facilitate, e în stare pe rime date, fie românești sau franțuzești, să clădească imediat cele mai strălucitoare explozii de spirit, cele mai bizare focuri de artificii. Această calitate a d-sale, nu-i o legendă ci realitatea însăși, convingându-mă însu-mi de virtuozitatea lui. În adevăr numai un creier invidios nu e în stare să recunoască talentul său superior de improvisație.

Însă d. C. Pavelescu e și un temut autor de epigrame, — și mi se pare singurul la noi. E greu a face epigrame, și și mai greu a improviza epigrame bune. El e în stare să exploazeze cele

mai grele situații cu o iscusință fascinatătoare. Lucrul acesta e în stare să-l facă numai o minte ascuțită și deprinsă a cugeta extrem de repede. Dânsul e autorul câtorva sute de epigrame în mare parte nepublicate, ce aleargă din gură în gură, din oraș în oraș, ajunse populare prin spiritul lor caustic și forma elegantă în care sunt ținute. Mi-am însemnat din întâmplare câteva.

Pentru bustul meu făcut de Späthe.

Privindu-i bustul laudat
A exclamat un cârd de fete:
Vedem, că bronzul-i al lui Späthe,
Dar duhul e-al lui Cincinat.

Lui Späthe.

Fantazia-i vagabondă
Pentru ce'n butoi s'afundă?
Fiindcă berea este blondă
El cu bronzul o confundă.

Aceluiaș.

Fără să fac pe pesimistul
Ce face Späthe nu-i de soi;
Cu ce talent însă artistul
Sculptează berea din butoi.

Lui Haralamb Călămăr.

Scrii mult iubite Călămăre,
Dar știi ce crede Cincinat?
La călămăruș laudat
Să nu te duci cu sacul mare.

Lui Corneliu Moldovan.

Cetatea Soarelui acuma
Și Flacări primul tău volum,
—E imposibil după ele
Să nu rămână decât Scrum....

Lui Isac, care se laudase că-i va scrie Caragiale un articol de laudă, dar înainte de al scrie a murit.

Deși momentul e prea tragic
Cu neputință mi-e să tac;
Ai preîrat să mori maestre
De cât să lauzi pe Isac!

Trecuse de mult miezul nopții, când chiar și mintea cea mai limpede începe să pirotească sub amesteceul de fum și aburi de cafea, ce enesteriază creierul, fără ca maestrul să obosească câtuș de puțin. Urma lovitură după lovitură, salt după salt, rachetă după rachetă, și fiecare la rândul ei, făcea să lase în urmă o ploaie minunată de aur, de pietrii scumpe, de cascade policrome. Ciasul dela casa orașului suna ora două după miezul nopții, când d. Pavelescu își sfârșia bogatul său banchet de spirit cu minunata traducere a sonetului „Antoniu și Cleopatra” de Heredia.

Priviră împreună de sus de pe terasă
Egiptul cum adoarme sub cer năbușitor,
Și Nilul ce prin deltă își duce călător
Spre Sais și Babaste alene, unda grasă.

Catastrofa dela Dobrițin.

Atentat politic? — Explosia a fost provocată de o bombă trimisă din Cernăuți. — Amănunte senzaționale.

Arad, 24 Februarie

Asupra groazniciei explozii dela reședința episcopiei de Hajdudorog, din Dobrițin, astăzi suntem în situație să dăm amănunte mai precise.

Mal înainte de toate s'a constatat că explozia nu provine dela conductele de gaz aerian, nici dela apeduct, ci a fost pusă la cale cu multă istețime.

A fost trimis pe adresa episcopului un pachet conținând o mare cantitate de materie explozibilă, care și-a făcut efectul.

Iată, amănuntele cari le-am primit în cursul zilei de azi:

Ce spune poliția?

Despre teribila catastrofă poliția a stabilit următoarele:

La ora 10 și jumătate a venit factorul postal, care a predat un pachet secretarului Dr. Slepkovski cu mențiunea că pachetul e adresat episcopului și are indicată valoarea de 1630 cor. Secretarul a luat lădița în primire, și a prezentat-o episcopului cu cuvintele:

— *Aici e pachetul despre care am fost anunțat.*

Factorul a plecat iar secretarul Slepkovski începuse să desfacă pachetul. Tocmai în acel moment a sunat telefonul în cancelarie și episcopul a plecat, chemat fiind de o delegație din Nyiregyháza, care voia să vină să-i prezinte omagiile.

Deodată o explozie teribilă a cutremurat tot edificiul: pereții s'au dărîmat, ferestrele s'au spart, mobilele au sburat afară.

Explozia a sfîrticat în bucăți pe secretarul Slepkovski, pe vicarul Jaczkovics și a mutilat oribil pe avocatul Dr. Csath, care peste puțină vreme a murit în spital.

Afară de cei trei morți au mai fost răniți grav: Mihail Dávid, practicant la avocatul Csath, Mihail Bihon, scriitor, George Gyuró, servitor, Elek Kasckó, bibliotecar, Nicolae Peceze, funcționar și alții cari au avut leziuni mai ușoare.

Dupăce au sosit pompierii și alții, cari au înălțat dărîmăturile, o comisie compusă din ofițeri și civili în frunte cu generalul Nagy și căpitanul de poliție Rostás, au început cercetarea. S'a constatat că

explozia a fost produsă de ecrazit, care a fost în pachetul primit.

Momentan nu s'au putut cunoaște amănuntele precise ale catastrofei, deoarece martorii oculari în parte au murit, cei mai mulți sunt grav răniți, iar printre cei scăpați domnea o panică de nedesoris. Amănunte complete dă numai candidatul de avocat David, care a fost de față la desfacerea pachetului și a fost rănit grav. El spune că vicarul Jaczkovicz s'a apucat să desfacă lădița, forțând scândurile cu o bucată de fier. Dávid tocmai se depărtase puțin la fereastră, când deodată odaia s'a luminat, o bubuitură groaznică a aruncat pe Jaczkovicz și pe Slepkovski de plafon, mai mult nu știe, căci îngropat sub dărîmături și-a pierdut conștiința.

Insuși episcopul numai telefonului îi poate mulțumi viața.

Când a sosit pachetul, telefonul a sunat în cancelarie și el incredințându-i pachetul secretarului Slepkovski, a grăbit în camera vecină. Abia terminase convorbirea și se grăbia să se întoarcă, când s'a produs detunătura. Ușa din față a căzut peste el, rănindu-l ușor la o mână, dar totodată acoperindu-l așa că era scutit de dărîmăturile și mobilele aruncate în aer. O vreme a stat baricadat astfel până au venit pompierii de l-au salvat din situația penibilă, căci împrejur toți păreții amenințau cu prăbușire.

Mare noroc a avut insuș factorul postal, pe care secretarul îl rugase să rămână de față la deschiderea pachetului, dar dânsul refuzase pe motivul că nu-i permite timpul. Abia se depărtase de casă când s'a produs explozia.

Cadavrele sfîrticate ale vicarului Jaczkovicz și secretarului Slepkovski au fost adunate bucată de bucată într'un morman de carne și sânge, nici nu se mai pot așeza la locul lor. Avocatul Csath, care a mai trăit câteva minute în agonie dupăce l-au scos, era mutilat până la nerecunoaștere, numai feciorul său l-a recunoscut mai târziu în spital, după un ac dela cravată. Avea o cărămidă înfiptă în corp, care nici nu i s'a mai putut extrage.

Au fost rănite și o mulțime de persoane dela tribunal, al cărui edificiu e peste drum de palatul episcopesc. Ferestrele mari s'au prăbușit de presiunea aerului, căzând peste funcționarii, cari aveau cancelaria la stradă.

In total au fost trei morți și peste douăzeci răniți.

Dupăce știrea s'a răspândit ca fulgerul în toată țara, a fost informat oficial despre catastrofă și guvernul.

Telegrama contelui Tisza.

Ministrul președinte, contele Tisza a trimis episcopului Miklóssy următoarea telegramă de condolență:

„Primiți P. S. Voastră condoleanțele mele pentru pierderea cauzată diecezei prin acel atentat infam, totodată expresia bucuriei mele pentru scăparea norocoasă a S. Voastre”.

Cercetările.

Mai mulți detectivi din capitală au plecat imediat la fața locului ca să înceapă cercetarea. Mai înainte de toate se constată că pachetul conținea 18 kg. de ecrazit, care putea dărîma întreg edificiul din temelie, dacă era așezat pe

o bază solidă. Materia explozibilă era învălătată într'o blană, astfel că nu a dat nimic de bănuț când a apărut sub scândură. Probabil că numai la ridicarea blănii, prin vre-un mecanism oarecare s'a produs explozia.

Cine a trimis bomba?

Cercetându-se fractul postal, pe acesta era semnat ca trimățător: *Kovács Anna, Ungarische Kolonie, Hadikfalva, Bukovina*. Se poate bănui de acum, că acesta e nume fals, sub care se ascunde acela care a trimis Sâmbătă din Cernăuți o scrisoare episcopului. *In acea scrisoare un individ necunoscut îi aducea la cunoștință episcopului, că îi va trimite în dar o blană de panteră și două sfeșnice de argint, cu rugăminte să facă misă pentru câțiva membrii decedați ai familiei. Acesta a fost cadoul, pe care cei dela episcopie l'au primit nebănuitori.*

Se poate preciza din scrisoare, că cel ce a trimis-o nu știa bine ungurește. Dă de bănuț și faptul că pe adresa fractului probabil în bătaie de joc era scris *D o r o g-Debrecen și Hungaria*. Cercetările deci se îndreaptă mai întâi spre Cernăuți, de unde a pornit scrisoarea și pachetul. Poliția din Bucovina a și înștiințat autoritățile noastre că ar fi pe urma făptuitorilor; se zice, că sunt niște teroriști ruși, cari au voit să se răsbune pentru procesul Rutenilor. Alții susțin că sunt Români amăriți de înființarea episcopiei Hajdudorogului, de aceea o mulțime de agenți au plecat în centrele locuite de Români, în special în Carăii-mari și jur.

Autoritățile au speranța că pentru mâine cel mai târziu se vor face arestări senzaționale.

Inmormântarea.

Cadavrele oribil mutilate ale celor trei victime au fost transportate din spital în biserica gr. cat. unde au fost așezate pe catafalc. Astăzi la amiază se va săvârși inmormântarea, în prezența episcopului Miklóssy, care va ține panegiricul. Toți trei vor fi inmormântați în cimitirul gr. cat. în groapă comună.

Fiind palatul de comerț, care a servit de reședință, aproape complet distrus de explozie, episcopul s'a mutat provizoriu la prepozitul rom. cat.

Episcopul cercetând pe răniți.

Astăzi înainte de ameazi episcopul Miklóssy i-a cercetat pe răniți în spital spunându-le cuvinte de îmbărbătare. Despre atentat a declarat:

— *Departa de mine să invinuiesc pe cineva. Nici nu vreau să bănuiesc cine a putut comite atentatul. Constat însă că atentatul nu a fost îndreptat contra persoanei mele, ci contra ideii pe care o reprezintă. De aceea au voit să mă ucidă, pentru că sunt Ungur.*

Alte știri de azi.

Comitele suprem al comitatului Hajdu, Elemér Domahidy a declarat următoarele despre catastrofă:

— *Admir prezența de spirit și curajul episcopului, cu care a întâmpinat catastrofa. Chiar de aceea au voit să-l pună sub picior, pentru că a luptat cu severitate temerară pentru intere-*

Și-atunci Românul simte sub rana ce-l apasă,
Ostaș robit ce somnu 'i-adoarme zămbitor,
Cum tremurând, leșină pe sânul 'nvingător
Frumosul trup ce moale pe umeri i se lasă.

Și 'ntoarce chipul palid, din părul ei cel brun,
Spre dânsul, beat de vraja parfumului nebun,
Și gura i-o întinde, și-al ochilor tezaur...

Și-asupra-i împăratul plecându-se 'n tăcere
Văzu ca n. vis în ochii stelați cu punte d'aur,
O mare fără țărniș... și-o fugă de galere.
La ultimul vers, părea că avusesem o viziune...

Dr. I. Broșu.

DR. BALÁZS EMIL

instituit pentru consultațiuni medicale,

TIMISOARA-centru Palatul Dauerbach.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen
Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză.
Metode electrice de vindecare. Massage electrică. Vindecarea
bolilor de beșică prin electricitate. Consultațiuni pentru opere-
rare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m.
Celor din provincii cărora se recere îngrijire mai îndelungată le
stă la dispoziție camere confortate anume. (Ba 927—60)

sele maghiarimei și nu s'a dat îndărăt în fața pravoslavnicilor.

Azi s'a ținut inspecțiunea oficială în palatul în mare parte ruinat. De față au fost toate autoritățile civile.

În cele nouă camere, în care a fost instalat episcopul, întreg mobilierul e distrus. Printre dărâmături se mai găsesc bucăți de carne sfărțicate.

Cum a fost bomba.

Despre mașina infernală detectivul specialist Dodisics crede că a fost de construcție primitivă. Pretinsa blană de panteră s'a constatat că-i o simplă piele de capră. Pe această piele se pot desluși unele semne, cu ajutorul cărora poate că se va afla de unde a fost procurată.

Scrisoarea care a primit-o Duminică episcopul au trimis-o la Budapesta ca să constate specialiștii, dacă autorul scrie de obicei cu litere chirilice. Ar fi și aceasta o dovadă importantă pentru ca să se știe dacă atentatul a fost pus la cale de Ruși.

Cele dintâi urme.

Tot astăzi a sosit detectivul Duliskovics, cel ce a jucat mare rol în procesul Rutenilor. După cercetările făcute la fața locului, a declarat:

— De aceea am venit aici, pentru că văd o legătură între catastrofa și procesul agitatorilor maramureșeni. Deja sunt pe urmele fapturilor lor. Am dovezi că atentatul a fost comis de Rutenii pravoslavnici. Sunt sigur că la preparativele crimei au luat parte și cercurile lor bisericesti.

După inspecția ținută la fața locului detectivul specialist a mai declarat, că în mașina infernală au fost 18 kg. de materie explozivă, dar nu ecrasit, ci dinamită.

BCU
Politia din Cernăuți a fost informată exact asupra celor petrecute. Astăzi a sosit telegramă din Cernăuți, că

funcționarul dela poștă își aduce aminte de predătorul pachetului și în caz de înfățișare l'ar recunoaște. Astăzi au plecat la Cernăuți câțiva ofițeri de jandarmi din Dobrițin și mai mulți detectivi din Budapesta, ca să continue cercetarea.

Domnitorul cere informații.

Din Viena se anunță:

M. S. Regele a cerut ieri în două rânduri informații despre catastrofa. Astăzi a sosit raportul amănunțit al guvernului maghiar și secretarul de cabinet l'a înmănat domnitorului.

Mișcare împotriva Românilor.

Denunțarea perfidă a presei maghiare își arată deja roadele.

O telegramă din Hajdudorogh anunță că între Ungurii de acolo știrea atentatului a provocat o mare animozitate împotriva Românilor, cari acum pentru a doua oară „au atentat” împotriva vicarului Jaczkovics.

PRESA MAGHIARĂ.

„Pester Lloyd” de azi se ocupă într'un deșirat prim-articol, de atentatul dela Dobrițin, bănuind că făptuitorii lui ar fi Români. Pe un ton impertinent sau în totală necunoștință de cauză zugrăvește stările cari au dat naștere episcopiei de Hajdudorogh pe care România vreau s'o prezinte cu ori ce preț ca o ilegalitate. Amintește de broșura scrisă în franțuzește a dlui N. Iorga, care — spune numitul ziar — a voit să seducă opinia publică europeană, prezentând înființarea episcopiei de Hajdudorogh ca un factor de apăsare și de despoiere de drepturi a Românilor din Ungaria.

Autorul se mângâie apoi, cu liniștirea agitațiilor stărnite de noua episcopie. Pacea dela București

însă a avut puterea de a ațâța iară nemulțumirile Românilor din Ungaria. Tisza îi invită pe conducătorii Românilor la tratative. Ajunge iar pe tapet chestia episcopiei de Hajdudorogh etc....

Eșuarea tratativilor însă nu le-a prea plăcut Românilor și ca un răspuns la această eșuare e a se privi atentatul dela Dobrițin. „Pester Lloyd” ține să ne asigure că au nimerit-o prost Români cu atentatul acesta (?).

Pe tonul acesta o mână nebunește izraelitul dela „Pester Lloyd”.

De altcum aceste proceduri grefoase și impertinente sunt pentru ziaristica maghiară o modă, în care-și înfig toate platitudinile cu care s'amuzează o societate la fel cu cei ce-o prostesc și-o conduc.

„Világ” scrie, sub titlul „Mașina infernală dela Dobrițin”: „....Dacă e adevărat, că fabricanții sau expeditorii de bombe au fost Români, dacă e adevărat că au asasinat numai fiindcă sunt Români, atunci să ia aminte cei competenți, că aici a explodat o mină teribilă și că această mină a fost așezată acolo de acea politică, care prin politica sa stângace de naționalitate a avut darul să producă o atât de mare amărăciune și ură...”

„Népszava” scrie sub titlul „Mașina infernală”: În introducerea articolului arată geneza episcopiei de Hajdudorogh, apoi arată cine au fost episcopul Miklóssy și vicarul acestuia Jaczkovics.

„Noul episcop greco-catolic maghiar, Ștefan Miklóssy și vicarul acestuia, Mihail Jaczkovics, s'au prezentat în noua dieceză cu o brutalitate teribilă și cu o veritabilă intoleranță sălbatecă ungurească și preotească, au voit să supună noii dominațiuni pe preoții români. Cu o așa brutalitate și silnicie au început reorganizarea bisericilor și școlilor parohiale încât în sfârșit au reușit să răsvrătească țărâtimea română. În această inconștientă muncă agitatorică cel care a excelat a fost Mihail Jaczkovics, vicarul episcopiei.

Despre rolul acestui preot intolerabil revista „Huszadik Század” a scris următoarele:

„....Cea mai mare greșală a fost comisă atunci, când de revizor suprem al instrucției în dieceză a fost numit preotul rutean Mihail Jaczkovics. Preoții ruteni sunt foarte urgisiți în întreg nordul Ungariei, iar această urgisire la Români s'a prefăcut într'o adevărată ură, deoarece aceștia consideră preoții ruteni ca instrumente gata ale opresorilor. Acesta este motivul care a pus în mișcare poporul comunelor românești anexate la episcopia de Hajdudorogh și pentru care dispoziția a devenit tot mai amenințătoare.

Cu prilejul vizitațiunii în dieceză a revizorului suprem au avut loc scandaluri și puțin a lipsit că nu s'au făcut vărsări de sânge. 15 oameni au stat un sfert de an în arest preventiv, numeroși înși săptămâni de-a rândul au suferit „ancheta” jandarmeriei, numai fiindcă un neajutorat preot rutean a voit să-și câștige merite patriotice. Iar pe deasupra guvernul a întrebunțat această chestie spre scopuri politice de cortezire. Acesta este vicarul episcopesc Mihail Jaczkovics, pe care l'a ucis acum în Dobrițin răsunătoarea mașină infernală.

Arată apoi turburarea fără margini a popoului din cauza atitudinii provocatoare a lui Jaczkovics care intra cu jandarmii în biserici. Peste tot locul Jaczkovics a fost primit cu pietri ba chiar și cu bătaii. În urma acestora numeroși înși au fost improcesuați pentru agitație, și sub pretext de arest preventiv numeroși înși au stat luni de zile în temniță...

Dacă jertfele atentatului dela Dobrițin sunt martirii Maghiarilor, atunci să nu se uite că nu în urma bunevoinei și a umanității lui Miklóssy și Jaczkovics s'a întâmplat, că Români nu au avut cu duzina martiri în Mofinul-mic și în Samoș-Dob...

Adevărata dovadă a atentatului dela Dobrițin este: cu cât stările din Ungaria se apropie de stările din Rusia, în aceeași măsură se răspândesc și se desvoltă sistemele rusești de rectorziune”.

„Budapesti Hirlap” scrie, sub titlul „Atentatul asasin al Valahilor contra episcopului maghiar Miklóssy, Valahii au început măcelărirea Maghiarilor”:

„....Atentatul dela Dobrițin ne oferă o perspectivă teribilă. Dat fiind faptul, că episcopul de Haj-

dudorogh e un spin în ochii Românilor, evident că în Români s'a deșteptat dorul de răsbunare și, deci, în cazul de față avea de a face cu o bestialitate valahă care cu drept cuvânt pune în teroare întreagă maghiarimea.

Unde vom ajunge oare, dacă deja acum dela început, toleranța față de naționalități le incurajează la atentate atât de temerare, bestiale și teroriste. Asta înseamnă de-a dreptul, că Valahii vor nimici pe rând pe Maghiarii cari nu le convin. Care și după această întâmplare mai tratează și pac-tează cu ei, acela pur și simplu nu e capabil să înțeleagă gravitatea și importanța primejdioasă a atentatului săvârșit în contra episcopiei greco-cato-lice maghiare. Cu toate că acest atentat dovedește la evidentă ce fel de cultură ar dori și vor introduce aici Români”.

„Magyarország” scrie, sub titlul „Mașină infernală valahă în Dobrițin”:

„Acest atentat săvârșit cu o bestialitate îndrăcită, care a răpus și oameni nevinovați, pe cari probabil nici bandiții cei mai ordinari nu i-ar fi ucis, — acest atentat e primul truct vizibil al păcei române a lui Tisza. Concesiunilor, blândeței, Români răspund cu mașină infernală”...

„Pesti Napló”. Sub titlul „Atentatul dela Dobrițin”, Bela Mezössy scrie la loc de frunte:

„...Știm foarte bine, că aceia, cari au agitat pe sârmanul popor român, să prindă târnă-copul și sapa în contra vicarului episcopesc Jaczkovics care își făcea vizitațiunile oficiale; știu bine, că aceia, cari prin agitațiunea lor au făcut să conceapă gândul infernal, ca în chip de obiect religios să trimeată teribila mașină aducătoare de moarte; acei domni buni cu pre-facere vor trâmbița în lumea largă: desapro-băm acest atentat și negăm orice solidaritate cu acest atentat ordinar. Flacăra exploziei, în urma căruia deplângem pierderea unor prieteni iubiți și Maghiari buni, ne deschide o perspectivă teribilă: descompunerea imperiului unitar al Sfântului Ștefan...”

Încă câteva noi mașini infernale; un nou pact cu Români și apoi episcopia maghiară probabil nu va mai fi spin în ochii comitetului dictator. Mașina infernală a ucis bărbați cu sim-teminte nobile, Maghiari buni și adevărați, dar ea în acelaș timp a sfărțiat în bucățele nebuna politică a contelui Ștefan Tisza față de Români...”

Iar sub titlul „Atentatul cu dinamită dela Dobrițin”, acelaș ziar scrie, între altele următoarele:

„....Explozia dinamitei dela Dobrițin ne face atenți că umblăm pe un teren foarte subminat și câte pasiuni primejdioase clocotesc aici înă-bușite, până când deodată vor arde cu flăcări până la cer. Primele file ale episcopiei maghiare greco-cato-lice vor fi scrise cu sânge și doliu. Cine a pricinuit acest doliu, această grozăvie? Unde a fost pregătită mașina infernală desti-nată pe seama episcopului maghiar? Ce creier a putut iscodi acea sângeroasă caricatură, care cu dinamită ilustrează probleme profesionale?...

Întrebăm: avut-a oare episcopul maghiar dușmani? Răspundem: da, a avut; Români, cari au agitat cu pasiune în contra faptului ca în dieceza maghiară să fie contopită și o fracțiune a parohiilor românești...

Răspunsul la pacea lui Tisza a fost: dinamita dela Cernăuți. Mașina infernală ucigătoare, un teribil acompaniament de muzică la senti-mentala melodramă a păcii”.

„Budapest” scrie, sub titlul „Cine minte!” (Ține minte):

„....Atentatul a provenit în calea-i asasină din vizuina întunecoasă a politicii valahe...”

Toleranța maghiară nu cunoaște margini. Moți valahi sălbateci și murdari joacă cancan pe spetele noastre, iar noi zimbim la aceasta. Ne palmnesc din dreapta și din stânga, iar noi le răspundem că sunt drăguți! Ne scupă în față, cu pumnalele lor ascuțite ne înfig înima iar noi îi strângem la brațele noastre, fiindcă ne sunt frați, cu cari trebuie să trăim în pace, fiindcă în caz contrar România ne va învăța minte!

Se plâng de opresiune, îngâmfare maghiară, tiranism și persecuțiuni. „Valahi, să ne apărăm!” această lozincă a fost purtată dela Tisa până la Olt și dela Dunărea de jos până la Tisa de sus. Și, s'a început apărarea așa, după

metoda valahă. Ne-au atacat în mod perfid și mincinos și ne-au calomniat în presa mondială. În presa lor, care se tipărește și scrie aici, în centrul țării Sfântului Ștefan, zilnic ne-au asvârlit bombe puturoase și ne-au pisat piper sub nas. Ne-au lovit și atacat iar noi cu o liniște măjestoasă am suferit totul, ceea ce numai unui frate i se poate suferi.

Dar asta totuși e prea mult! Persecuția încă își are margini. Persecuțiile din partea Turcilor, Tătarilor, Germanilor și păgânilor le-am putut întru câțva învinge, fiindcă ne-am și apărat contra lor. În contra persecuției Valahilor să n'avem noi oare armă? Se poate să suferim în liniște și tăcere ca cea mai înoultă rasă în Europa, rușinea veritabilă a secolului XX să experimenteze pe corpul nostru orice floare murdară a sufletului său bestial?

Să stăm puțin la o vorbă! Statul maghiar încă are ecrăzită. Aveți grije până nu va fi târziu, onorați domni cari inebuniți poporul! Fiindcă se poate întâmpla să ne pierdem răbdarea și apoi și noi vom ști să ne luăm ecrăzitul să-i încercăm efectul asupra voastră.

Aveți grijă!”

Ziarele vienez:

„Neues Wiener Tagblatt” și „Neue Freie Presse” comentând atentatul din Dobrița scriu pe larg despre agitația provocată între Români prin crearea episcopiei de Hajdudorogh și despre acțiunea Românilor de a recăstiga parohiile încorporate la Hajdudorogh. Ambele ziare — informate de sigur din Budapesta — afirmă și ele că atentatul e în legătură cu lupta de decenii dintre Români și guvernul ungar.

Tot astfel scrie și „Die Zeit” că atentatul în tot cazul e în oarecare legătură cu agitația din vara trecută, provocată cu prilejul primei călătorii a vicarului Jaczkovicz prin parohiile noii episcopii.

Cursurile „Asociației” la Sibiu

(Dela corespondentul nostru special.)

Sibiu, 21 Februarie.

Sosirea dlui profesor Dr. I. Ursu dela universitatea din Iași avea să fie un deosebit prilej pentru publicul nostru de a arunca o privire asupra evenimentelor prin cari a trecut regatul român dela unirea principatelor până astăzi. Căci acesta era subiectul conferinței sale.

Pornit dela noi din Ardeal d. profesor Ursu a izbutit să se stabilească la aceeași universitate, într'a cărei aulă răsunau odinioară caldele cuvinte ale entuziastului luptător naționalist, care a fost Simeon Bărnuțiu. Intre mulții bărbați pe cari Ardealul i-a dat fraților noștri ca să creeze acolo o viață științifică, o bună parte și-a închinat activitatea cercetărilor istorice. Iar d. Ursu dintre aceștia face parte.

Dsa s'a distins printr'o seamă de cercetări minuțioase, cari i-au dat titlul de a fi înșirat printre cei mai buni ai școlii nouă istoriografice la noi. Cunoștința multor limbi europene i-a făcut cu puțință nu numai să se folosească de izvoarele scrise în aceste limbi, ci să alcătuiască chiar și studii de valoare într'unele dintre ele.

Nu-i deci mirare dacă-l aștepta destul de nerăbdător publicul nostru.

În conferința sa ne-a dat mai întâi o iconă a condițiilor între cari s'a făcut unirea principatelor. Secole de-a rândul au existat unul lângă altul două principate românești cu doi voievozi certați de adeseori între sine. Sădit în părțile aceste poporul român a fost ca și copilul unor oameni bătrâni cari n'au apucat să-și crească odrasla. Când s'a trezit poporul românesc s'a așezat pe lângă cursul râurilor. (A arătat de altfel lucrul acesta foarte limpede d. Iorga în istoria sa nemțească). Și-a fărâmițat astfel forțele încât n'a putut rezista năvălirilor străine, cari i-au nimicit toate momentele fericite de-a se consolida într'o unitate politică și națională. Abia târziu s'au putut forma cele două principate, unul pe apele clare ale Moldovei, iar altul pornind din obârșia unui neliniștit părau de munte pentru a-și întinde brațele până departe peste apele turburi ale Dunării. Dar nici din gloria lui Vodă Ștefan cel Mare n'a putut să răsară ideea unei uniri politice. Concepția de stat a acelor vremuri, cari socoteau pe voievozi singuri stăpâni ai țării lor, iar țările drept moșie particulară a cutăror domni, stetea și

ea în calea acestei uniri. Iar mai târziu, când bulboana primejdiei turcești răpia în adâncul ei și sufletul celor două principate românești, acestea au devenit un grănar pururea plin pentru nesățioasa poartă sublimă.

Schinteia care pregătește sufletele pentru ideea cea mare, e scrisul cumpănit al cronicarilor, cari arată obârșia latină și unitatea neamului nostru.

Ce privește veacul XIX, condițiile politice erau într'atâta prielnice pentru unire, într'u cât Franța prietenă avea pe tronul său un monarh cu gânduri loiale pentru noi, cum a fost Napoleon III. Totuși unirea plănuită de marile puteri, cu doi domni și două camere și cu comisia hibridă dela Focșani nu răspundea idealului urmărit.

Conferențiarul trece apoi la zugrăvirea epocii, din care se înalță atât de măjestos icoana lui Alexandru Ion Cuza-Vodă, și figurile luminoase ale lui M. Cogălniceanu și C. Negri. Vorbește apoi despre secularizare, despre improprietățile țărănilor, despre reacțiunea boierilor, despre venirea noului principe, organizarea țării, războiul independenței și frumoasa dezvoltare ce-a luat-o regatul de atunci și până astăzi, și aruncă o lumină și asupra generației noastre...

În sala rece, ca de obicei, a „Asociației”, unde publicul stetea în paltoane n'a răsunat ropotul de aplauze așa după cum ar fi așteptat d. secretar II, care nu vrea sau nu poate da căldură acestei instituții.

Publicul a fost foarte mulțumitor dlui I. Ursu pentru osteneala și jertfa adusă stând câteva cliuri de vorbă cu frații săi de acasă.

Sallust.

Act de pietate.

Arad, 24 Februarie.

Intrunindu-se azi în orașul nostru sinodul protopopesc al Aradului, părintele Iancu Ștefanuț, înainte de a se pune în discuție chestiunile la ordinea zilei, a evocat sinodului figura luminoasă a celui care a fost Nicolae Oncu, citind următoarele rânduri de pietate:

Onorat Sinod protopresbiteral!

Ca fulgerul a străbătut nu de mult vestea tristă, că departe de patrie, departe de prieteni, a dispărut o figură luminoasă a vieții noastre publice. Regretatul Dr. Nicolae Oncu n'a fost om de toate zilele, prin urmare pronunțarea noastră asupra pierderii acestui valoros bărbat al neamului și al bisericii noastre trebuie să fie în raport cu marile lui calități.

Prin vastele sale cunoștințe câștigate în școlile înalte din apusul luminat și-a atras Dr. Nicolae Oncu privirile tuturor oamenilor de bine, și așezat în mijlocul nostru, aceste comori sufletești și distinsele sale calități sociale le-a pus în serviciul public al vieții noastre românești. Cultura lui superioară curând l'a pus în fruntea tuturor mișcărilor noastre naționale, culturale și economice, iar rezultatele ajunse dovedesc pe deplin nu numai aptitudinile bărbatului chemat prin providență, dar tot atunci mărturisesc acestea, că fiii neamului nostru înțelegând importanța planurilor de mare calibrul concepute în mintea luminată a lui Dr. Nicolae Oncu, fără rezerve și fără șovăire, cu toată dragostea inimei lor, într'un gând și într'o suflare, și-au dat tot concursul lor pentru ca ideile răsărite trup să iee.

Rămân neuitate ședințele sinoadelor eparhiale și a congreselor noastre naționale, în cari Nicolae Oncu cu limba dulce a lui Eminescu pe buze era un îndrumător al vieții noastre publice, elocvența lui răpitoare ridica nivelul acelor memorabile ședințe la tot atâtea evenimente de mare însemnătate pentru viitorul acestei eparhii în special și în general al bisericii noastre. Cultura lui europeană lumina mereu cărările neamului, cum soarele în zorile dimineții aruncă sulite de foc, ca tuturor să lumineze. Binefăcătoare au fost acestea raze luminoase, dovadă progresul cultural și economic ajuns aici în centru și la periferii, la stăruința inimei lui nobilă și desinteresată.

Sunt cunoscute acestea rezultate nouă tuturor, sunt cunoscute neamului întreg, pentru că faima acestui nume a trecut hotarele, și dacă mai am să amintesc ceva, este, că vreau să dau expresie jalei ce cuprinde inimile membrilor acestui sinod protopresbiteral, care a avut fericirea să numere între rândurile sale pe Nicolae Oncu, sfătuitorul și regulatorul ședințelor acestui sinod. Prezența lui în

aceste ședințe a ridicat prestigiul sinodului și a dat importanța cuvenită concluzelor aduse, totuși făcând indegărită prețioasă superiorității diecezană pentru deslegarea problemelor noastre bisericești și culturale.

Cuvine-se dară ca cu inimile îndurerate să plângem dispariția figurei lui simpatice și a sufletului său mare și nobil, întreaga lui ființă, veșnic memento pentru noi, cești mai tănări, cum avem să ne împlinim datorințele noastre pentru neam și pentru biserica noastră națională.

Iar tu bărbat integru și suflet distins care ai ilustrat rândurile noastre, tu care ai iubit neamul tău oprosit mai presus de toate cu toată arderea inimei tale, primește incredințarea, că vom merge pe cărările arătate de tine, cu mai modeste pași, dar pătrunși de adevărurile propagate de a ta minte luminată. Memoria ta în veci neuitată rămâne în mijlocul nostru. Pace și odihnă lină sufletului Tău!

Sunt de credință, că aceasta comemorare o noastră să treacă în analele sinodului nostru protopresbiteral și profundul nostru doliu să se aducă la cunoștința rudeniilor mai apropiate.

Iancu Ștefanuț, preot.

Sinodul a rostit un evlavios „Dumnezeu să-l ierte”, și pe fețele tuturor se oglindeau semnele regretului sincer ce a lăsat în urmă-i dispărutul conducător.

INFORMAȚIUNI

Arad, 24 Februarie

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță vreme moale, în unele părți ploaie.

Prognostic telegrafic: ploaie.

Temperatura la amiază a fost: 9.4 C.

Dela Academia Română. Sărbătorind împlinirea de 80 de ani dela nașterea marelui naturalist, Ernest Haeckel, profesor la Universitatea din Iena, Academia Română a ținut Sămbătă ședință solemnă sub prezidenția dlui Dr. C. I. Istrati.

D. Dr. Antipa a vorbit despre personalitatea și opera extra-ordinară a lui Haeckel, enumerând importantele lui lucrări.

Vorbește în treacăt despre „Morfologia generală a organismului” (1866), „Antropogenia” precum și despre monografiile și studiile de mai târziu.

Plin de viață, după o muncă de zi și noapte atât de prețioasă în rezultate, Haeckel muncește și azi și are înocpute foarte multe lucrări de mare valoare.

D. Dr. C. Istrati mulțamește dlui Dr. Antipa pentru elogiile adresate marelui savant și aduce în numele Academiei Române omagii de respect și de admirațiune lui Haeckel.

D. N. Iorga și-a dezvoltat în urmă conferința sa, intitulată „Opera cartografică a lui Rigas”.

Cum se amuzează poetul d'Annunzio. În „Le Figaro”, după un prim articol remarcabil în care noul academician Alfred Capus arată, — sugerând mai mult decât convingând, — că Parisienii au pierdut mult din frivolitatea dela 1869 și 1870, urmează o cronică ușoară, foarte bine scrisă, despre „Premiul d'Annunzio”. Acest premiu consistă în o cupă de argint imitată după una antică găsită la Pompei. Magnificul cadou e destinat de marele poet aceluși câne, adică stăpânului aceluși câne, care va eși învingător la cursa ce s'a ținut anume cu acest scop, la hipodromul dela Saint-Cloud, lângă Paris. S'au prezintat mulți candidați. Iar concursul s'a făcut așa, că epuri, epurași selbategi, au fost aduși la hipodrom, unde li s'a dat drumul pe pusta închisă. Câinii au năvălit după ei. Epurii nu puteau eși în câmp, ca să o ia la sănătoasă. Unii au și sucombat imediat, alții s'au ținut mai bine; câte un biet epuraș încerca, desperat, să se apere când se simțea ajuns, să cotească, să obosească ogarul, învârtindu-se el însuși amețit de frică, tipând strașnic. Au fost în asistență unii cari au găsit că e cam sălbatec acest joc. O doamnă, foarte frumoasă, se plânge că spectacolul o enervează; îi era milă, nu de epuri, cum explica frumoasa imediat, ci de bietii câni.

Rășitul a fost că toți epurii au rămas sfârșiți, pe pustă. Poetul, poetul fiu și delicat Henri de Régner protestă la prietini săi că l-au adus la acest hidos amuzament; lui îi era milă de epurii, nu ca cocoanei. Un tânăr, foarte fistichiu, ca să-l mângâie, îl asigură, convins, că epurii suferă de loc. Ba bine că nu zici că se amuză, se răsti unul. Iar poetul întrebă blând: Dar de ce tipă, săracii? — De ce tipă? Tipă pentru că așa e rostul lor, răspunse întrepidul june.

Intr'aceea juriul declară premiul. Invingătorul era al unei doamne elegante. D'Annunzio făcu o alocuție, și predând cupa, sărută galant pe frumoasa doamnă.

„Gazeta Transilvaniei” serbătorind pe Grünberg Mendel? Cetim în „Dimineța” că la bancetul dat Duminecă seara la București, sub patronajul dlui Al. Ciurou (!) întru serbătorirea lui Mendel Grünberg cu prilejul eliberării lui din închisoarea în care a fost înfundat pentru că, sub pseudonimul G. Millian a colaborat cum nu s'ar putea mai rușinos armata României, a luat parte între alți ovrei și dl Alex. Tahtale din partea „Gazetei Transilvaniei”. Scopul că direcțiunea Gazetei a dat dlui Tahtale acest mandat. Cu atât mai mult cât, după știrea noastră corespondentul Gazetei la București nu e altcineva decât Alex. Tahtale.

Rechizitorul procurorului în procesul Rutenilor. Ieri și-a rostit procurorul de stat Andor Kles rechizitorul în fața tribunalului din Sighețul Marmăției, încercând să dovedească conținutul actului de acuză vinovăția Rutenilor schizmatici.

De introducere, procurorul de stat spune că forța creatoare și susținătoare de stat a națiunii maghiare a pus temelia statului național maghiar și a asigurat menținerea acestuia pe o perioadă de ani. Dintre toate naționalitățile, Rutenii au fost cei mai credincioși și mai statornici tovarăși ai Maghiarilor în luptele, ce le-a purtat în cursul secolilor. Ei se străduiesc să se adape din cultura maghiară și în sentimentele lor politice ei sunt maghiari.

După această aprețiere a credinței Rutenilor, procurorul face o reprivire istorică asupra propagandei rusofile în Galizia și Bucovina, care apoi în 1903 a rășbit și între Rutenii din Ungaria.

Scopul mișcării rusofile e propagarea între Ruteni a ideii comunității religioase și naționale cu Rușii, care idee e potrivită să creeze mai târziu și unitatea politică.

Inițiatorul mișcării a fost rusul Pogodin, care în anul 1843 a întemeiat o colonie secretă în Galizia. Intrarea armatei rusești în 1849 a deșteptat speranțele panrușilor și ei au găsit un reprezentant al societății lor Sbcbe în consilierul de curte Dobransky. În 1860 s'a pus în fruntea Rutenilor deputatul austriac Ivan Ivanovici, care în revista „Ranka” și mai târziu în ziarul „Slovo” făcea propagandă pe față pentru unirea Rutenilor cu Rusia. Propaganda rusofilă, care era sprijinită cu bani din Rusia, s'a început apoi prin anii 80 și în Bucovina. La început centrul propagandei era Viena, unde studenții ruteni formau societăți rusofile. Conducătorul lor era redactorul rus Kupcanko, contra căruia s'a pornit și proces de tradare, când apoi a fugit în Rusia.

În Ungaria propaganda rusofilă a pornit o dată Cerevski, nepoții lui Dobranski. Propaganda e sprijinită de societatea „Galickaja Rusofila Opsestwa” a cărei președinte e contele Dobrinski, iar între membri ei sunt și episcopii ruși Eulogiu și Antoniu.

În Ungaria propaganda rusofilă s'a ivit mai întâi în 1903, mai exact seamă în Iza și Lucica mare. Mișcarea schizmatică a apucat putere în comitatele Mar. murăș, Ugocia și Bereg, mai exact seamă că d Alexandru Kabalyuk sprijinit de bani din partea lui Gerovski și contele Borovinski începuse ca misionar propaganda pentru creșterea la biserică rusească. Scopul propagandei a fost ca să adune într-o comunitate pe toți credincioșii, aderenți națiunii și credinței rusești.

Procurorul ceteste în sfârșit actul de acuză, care se ocupă cu Kabalyuk, apoi cu acuzații Vorobciuc, Palkaminecz, Petroczi, Pircsák Olena, Heusmany și ceilalți acuzați.

Procurorul deși a vorbit ieri dela orele 9 înainte de amezi până la 2 după amezi de abia azi a terminat rechizitorul.

Măine înainte de amezi vor începe să-și rostească pladoarele, pe rând, apărătorii acuzațiilor.

Cursurile de limba și literatura română la universitatea din Viena. Sâmbătă 1(14) Februarie s'a inaugurat la universitatea din Viena, cursul de istoria literaturii române, fiind de față atașatii legației române, profesorii și docenții de filologie romanică, colonia română din Viena și numeroși studenți români și germani.

Faguet despre Bergson. Întrebat, în cursul unei „anchete circulare”, asupra părerii sale despre filosoful Bergson, ales săptămâna trecută membru al Academiei franceze, Emil Faguet, profesor la Sorbona și unul din cei mai erudiți, mai originali și mai de spirit literați contemporani, a răspuns, în trei linii, că până acum n'a fost în stare să înțeleagă un cuvânt din scrisorile lui Bergson. În „Le Figaro”, un cronicar oarecare (F. Vanderem), îl ceartă pe Faguet pentru acest refuz de a se închina înaintea filosofului admirat de femeile Parisului cari ele, întru cât se pare, au înțeles mai bine metafizica lui Bergson. Cronicarul declară apoi că după convingerea sa un sistem de metafizică nu poate fi analizat, ci ori aplaudat, ori fluierat. Da, tăman ca o operetă de teatru. — Vorbiți, vă rog, de cultura serioasă a zilelor noastre, profundă cultura filosofică. Ba mediocritate și snobism.

Castelloryzo. De sigur puțini sunt cari știu unde să caute această insulă, despre care tot mereu se pomenește de câte ori e vorba de negocierile cu Turcia pentru insulele din arhipelag. De Tenedos toți își vor fi adus aminte, mai mult ori mai puțin vag, din reminiscențele despre Homer, și e ușor a găsi pe hartă insula aceasta, la gura Dardanelor, aproape de ruinele Troiei vechi. Castelloryzo însă nu se zărește nicăiri în apropiere.

În realitate, Castelloryzo este numele portului principal de pe insula Meis, turcește: Miss-Adassi (în antichitate, la Strabon, Megiste), care e situată la coasta meridională a Asiei mici, nu departe de Rhodos, foarte aproape de litoralul Anatoliei. Insula e micuță, și n'are decât cel mult 8—10.000 locuitori aproape toți Greci. Coasta de alături, unde a fost Lykia, e muntoasă, acoperită de catenele Taurusului lykian, cu vârful Suras-Dagh, de 3000 m. Promontoriul Lykiei e prăpăstios, cu păreții înalți de calcar alburiu, alocurea roșcat: de aci numele localității și a insulei, dat de marinarii italieni: Castellorosso — Castelloryzo.

Approape de mal, insula făcea parte din vilaietul respectiv al Anatoliei, anume din vilaietul Konia (mai de mult Karaman), sandjaciul Tekke. Mai târziu ea a fost incorporată la al 9-lea vilaiet al Asiei mici: vilaietul Djesair-i Bahr-i Sefid, în care au fost unite toate insulele din arhipel (afară de Creta). Castelloryzo se cuprinde în sandjaciul de Rhodos al acestui vilaiet.

Manifeste revoluționare în Bulgaria. „Ecoul Bulgariei” publică următoarea informație pe care dacă am luat-o în considerație, ar constitui o calamitate la adresa României. Românii însă au alt ceva mai bun de făcut, decât să se ocupe cu redijarea de manifeste incendiare pe care să le răspândească în Bulgaria împotriva Bulgariei. Aceste manifeste însă, dacă există, credem că sunt opera unor refugiați politici bulgari în România, care le răspândesc în Bulgaria, sau, ceea ce ar fi și mai grav, o manoperă a guvernului bulgar pentru a-și găsi prilej să ia măsuri împotriva Românilor, de pe malul bulgăresc al Dunării. Caracteristic e că aceste manifeste sunt scrise în românește, ceea ce întărește și bănuiala că la mijloc sunt scopuri ascunse, nu știm de unde pornesc.

Iată și informația: „Autoritățile bulgărești au procedat la o anchetă pentru a stabili proveniența diferitelor apeluri scrise în limba română și răspândite în regiunile de pe malul Dunării.

Aceste scrieri seditioase, cari atâta populația să se răscoale pentru a stabili în Bulgaria un guvern republican sunt răspândite din România. Ele sunt transportate pe Dunăre”.

Caz de moarte. În 21 Februarie a încetat din viață în Mehadia căpitanul în rezervă Enache Miclău în etate de 74 ani.

Rămășițele pământești ale defunctului vor fi

depuse spre vecinică odihnă în cimitirul gr.-or. din Mehadia.

Odihnească în pace!

Costume de împrumutat: din Râșnov, Banat și România la dsoara Hortensia Bogdan directoara internatului din Arad.

„Francesco da Rimini”. La teatrul „Regio” din Turin noua operă „Francesco da Rimini” a maestrului Zandonai, al cărei libret a fost scris de D'Annunzio, a reperat un succes strălucit.

Din isprăvile sufragistelor. Sufragistele din New-York au organizat un cortaj impunător compus din trei regimente de femei, din cari unul de amazoaie.

Naufraziul unei nave norvegiene. Corabia norvegiană „Mexic” s'a împotmolit în apropierea Insulelor Soltee. Echipajul a scăpat cu viață: însă 14 persoane cari alergaseră în ajutor s'au înecat.

Un lord bătut de o sufragetă. Din Viena se anunță: Lordul Weardale pe când voia să se urce într'un tren în stația Euston, a fost lovit pe la spate de mai multe ori de o sufragetă, care fiind dusă la poliție a declarat că a făcut greșeala de a confunda pe victima sa cu primul ministru Asquith. Lordul Weardale are 67 de ani și nu seamănă de loc cu primul ministru englez.

x În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. Prețul 2 coroane. Pregătește și expediază: Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhid-u. (MI 1621)

x Primul depozit român de pian și armoniuri, T. POPOVICI, Sibiu (Nagyszeben) strada Cisnădiei 7, ofere onoratului public român pian, pianine și armoniuri din cele mai bune fabrici din străinate în toate execuțiile cu prețurile cele mai favorabile pe lângă împachetare (ladă) gratuită și transport franco. Plătire în rate mici. Cereți catalogul depositului.

x Faci mare economie de bani! dacă pregătești acasă din esență rom, licher, cognac și rachiu: Esență de rom 40 fileri; Esență de licher 50 fileri; Esență de cognac 40 fileri; Esență de rachiu 30 fileri. Instrucțiune pentru modul de întrebuițare gratis. 1 litru de rom englez veritabil cu sirop de ananas sau vanilia, cu o cutie de tea numai 2 cor. 40 fileri. — Prețurile romurilor cumpărate dela societatea funcționarilor per litru 3 și 5 cor. Ceaiuri veritabile rusești și chineze per decagram 8, 10, 12, 16 și 20 fileri, ori în pachete originale. Prețuri speciale: 1 litru cognac cor. 3.—; 1 litru rachiu de drojdii cor. 2.40; 1 litru rachiu de prune cor. 3.—; 1 litru licher orice soi cor. 3.—; 1 litru spirit denaturat 96% cor. 2.60. Comandele postale se expediază imediat. — De vânzare la FEKETE MIHÁLY, drogheria la „Inger”, Marosvásárhely, vis-à-vis de Transsylvania. — Șampanii și vinuri. Ciocolată. Prăjituri pentru ceai. (Fe 1523.)

Cronica socială.

Dela Reuniunea meseriașilor din Bistrița. Ni se scrie următoarele: În timpul din urmă Reuniunea meseriașilor din Bistrița n'a prea funcționat precum se cerea.

Duminecă ținându-se adunarea generală, a fost ales președinte al societății d. avocat Dr. V. Moldovan, vice-președinte S. Bunea curelar, secretar P. Tofan veterinar orășenesc.

Sub noua conducere, Duminecă la 22 Febr. s'a dat o reprezentare teatrală, care a succes peste așteptările noastre.

Au luat parte Români din toate clasele sociale, dovedind un adevărat interes pentru năzuințele noastre, cari sunt și ale lor. Medici, avocați, preoți, învățători, oficianți, ofițeri, meseriași și țărani s'au întâlnit la această frumoasă petrecere românească.

Șaisprezece tineri meseriași îmbrăcați în costum național au jucat căluserul, bătuta, hora etc.

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.
(După 50 kgr.)

— 24 Februarie.

Grâu pe Aprilie	12.12
Grâu pe Maiu	12.04
Grâu pe Octomvrie	10.99
Secară pe Aprilie	9.27
Secară pe Octomvrie	8.59
Ovăș pe Aprilie	7.68
Ovăș pe Octomvrie	7.69
Porumb pe Maiu	6.70

INDUSTRIE ROMÂNEASCĂ NAȚIONALĂ.

— Scrisoare de pe Târnave. —

Când intri în casa unui țaran din satul nostru, din Pânade, lângă Blaj, te uimește podoaba de covoare, de ștergare. Dibăcia cu care știi țese sătențele noastre, istețimea cu care aleg cusături migăloase, te face să admiri mâinile lor iscusite.

Aceste mâni îndrăgostite de suveică și de ac, vara peartă harnice sapa, secerea în brazdă streină. Hotarul comunii noastre e destul de larg, numai e trunchiat în moșii de sute de jughere. Sătenii sunt aproape toți sărăcuți, unii n'au nici barem o fașie de pământ. Merg oamenii cu droaia la lucru cu ziua, că n'au ce face.

Femeile și fetele bune bucurtoare ar țese și ar coase, decât să le stea la spate spanu curții cu biciușca de călărit în mână siluindu-le la lucru. Plata într-o zi lungă de vară: 1 cor. Pe vremea aceasta se țesă sătențele pe seama lor n'au rând, pe seama altora, cui?

Ne-am gândit să dăm în vileag aceste rânduri, rugând pe ori și ce iubitor de țesături și cusături românești să facă o comandă la adresa subscrișului comitet.

Sătențele noastre execută, exact după albumele Comșa și Cosma: covoare, ștergare, măsurite (fețe de masă), plăci pentru bluze, cămăși de noapte bărbătești, perdele, ștergare pe credențe, pe pâne ș. a.

Răsboiu e în toată casa. Fiindcă nu se fac alte cheltuieli decât lucru și materialul prețul e ieftin, aproape bagatel. Materialul cumpărat în cantități mari îl căpătăm favorabil, lucrul se socotește 1 (una) cor. la zi, nu dăm chirie, încălzit, luminat, amortizări de mobilier, deci putem lîfera d. p. un covor mai simplu, 180 cm. lung, 120 cm. lat, din lână de casă toarsă și vopsită acasă foarte trainic cu roștu deschis pentru 7—10 cor. Covoarele elegante cari armonizează cu oel mai fin aranjament din casă cu roștu închis, după model ales din ori și ce album dela noi ori din România pentru 24—30 coroane.

La cerere trimitem mostre. Comercianții ar avea un articol căutat. Comandele se pot face de acum. În decurs de două săptămâni se isprăvesc lucrurile cele mai amevoioase.

Pânade (ungurește: Pánád, posta: Balázsfalva), la 19 Februarie 1914.

Pentru comitet:

Toma Cocișiu, învățător.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Nagy Jenő,

specialist pentru dinți artificiali fără pod

CLUJ—KOLOZSVAR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plătiri în rate favorabile,

Ordinează ziua întreagă.

(97—)

Meghivó!

A kurticsi önszegélyző egyeslet mint szövetkezet folyó évi március hó 5-én délután 2 órakor az egyeslet helyiségében XXV. rendes évi közgyűlést tartja, melyre az igen tisztelt tagok tisztelettel meghívotnak. Tárgysorozat: 1. Két tag választása a közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére. 2. Az igazgatóság évi jelentése és a felügyelő bizottság által megvizsgált 1913 évi zárszámadások előterjesztése. 3. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése a tiszta nyereség felosztása és hováfordítása iránt. 4. Az 1914 évi költségelőirányzat megállapítása. 5. Alapszabályszerű indítványok tárgyalása. Kürtös, 1914 február 24. Az igazgatóság. Mérleg számla 1913 december 31 én. Vagyoni: Készpénz készlet 2967.66; Kötvény számla 86780.00; Váltó tárca 6990.00; Lettár 60.00. Összesen 96797.66. Teher: Törzsbetét számla 40152.20; Tartalékalap számla 5194.31; Takarékbetétek számlája 16982.16; Visszleszámított váltók és kötvények 29300.00; Előre felvett kamatok 1460.00; Nyereség az 1913 évre 3708.99. Összesen 96797.66. Kürtös, 1913 december 31. Weitz József s. k. könyvelő, Hajduk Szever s. k. pénztárnok. Az igazgatóság: Ispravníc Liviu s. k. igazgatósági elnök, Mladin Cornél s. k. igazgató, Popovics Elek s. k. igazgató, Szeberényi János s. k. igazgató, Zachariás Árpád s. k. igazgató. Jelen mérleg számlát a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítottuk és mindenben megfelelő és rendben levőnek találtuk. Kürtös, 1913 december 31. A felügyelőbizottság: Mihó József s. k. felügy. bizotts. elnök, Ursu Pascu s. k. f. b. tag, Colceriu Zacharie s. k. f. b. tag, Hajduk Döme s. k. f. b. tag. A felügyelő bizottság jelentése. Tisztelt közgyűlés! A kereskedelmi törvény és az alapszabályok szerinti kötelességünkhöz híven a szövetkezet ügyvitelét az elmúlt évben állandóan ellenőriztük. Vizsgálataink alkalmával meggyőződünk arról, hogy az egyeslet ügyei szakértelemmel és kellő körültekintéssel vezetettek. Az igazgatóság által elénk terjesztett 1913 évi mérleget, valamint nyereség és veszteség számlát a kifogástalanul vezetett könyvek alapján megvizsgáltuk, helyesnek és mindenben megfelelőnek találtuk. Ezek alapján a magunk részéről is elfogadjuk és elfogadásra ajánljuk az igazgatóságnak a mérlegben kitüntetett 3708 K. 99 f. tiszta nyereség felosztása iránti javaslatát. Végre kérjük a közgyűlést, hogy a felmentvényt úgy nekünk, valamint az igazgatóságnak megadni sziveskedjék. Kürtös, 1914 február hó 22-én. A felügyelő bizottság: Mihó József s. k. f. b. elnök, Ursu Pascu s. k. f. b. tag, Colceriu Zacharie s. k. f. b. tag, Hajduk Döme s. k. f. b. tag. Ku 1873—1

UN TÂNĂR COMERCIANT ROMÂN

în etate de 27 ani, are prăvălie de spețerie și delicatessă, modern aranjată, în un oraș mare, voiește a se căsători cu o domnișoară tânără, plăcută, cu avere. Respectiva să fie solidă și aplicată a mă ajuta în conducerea prăvăliei. Epistoale serioase provăzute cu fotografie rog a se trimite la administrația acestui ziar sub deviza „ORFAN COMERCIANT”. Discreția chestie de onoare!

(Le 1870)

UN CANDIDAT DE ADVOCAT

cu praxă află aplicare momentană în cancelaria avocatului Dr. Octavian Cernea în Zărnești (Zernest).

(Ce 1871)

S'OR LESNIT BANII

Căstig imprumuturi ieftine pe întabulare, amortizație sau pe cambii; — convertez (schimb) imprumuturi vechi scumpe cu imprumuturi noi ieftine pe lângă condițiile cele mai favorabile. Mijlocese vinderi-cumpărări de pământ arător, vii, păduri, căși :: mine etc. ::

GHEORGHE A. MLADI
ARAD, strada Luther 1. (Casele
Poarta 1, ușa 3. (Ma 18

Un vier român

care se pricepe perfect la oltoirea și sădirea vitei de vie americană, caută loc la vre-un domn din România.

A se adresa lui:

MITRU VUG TRAPU
Solymosvár Nr. casei 84
Poșta ult. Máriaradna (com. Arad)
Vu 1861—3

OFERT.

Un tânăr, frumos, sănătos, de 22 ani, matur de comercialele superioare, o avere de 30.000 cor.; o ospătarie o învățare anuală de 40.000 cor. tr'un oraș românesc, caută o fată cel puțin 15.000 cor. bani gata. Oferte însoțite cu fotografiile să se trimite administrației. Discrețiunea e chestie de onoare.

(Mo 1864—3)

Bătăturile,

le 1877

scortocenia pielii, neciorii de pe mâni și de față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., franco
1 coreană 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la proprietor: Dr. E. FLESCHE, farmacie la „COROANĂ” în Bp.

Pruni bosnie

„Regina Balcanilor”
„Regina Bosniei”
„Țarul Dușan”

ultoi puternici, de doi-trei ani, încercați Bosnia, varietățile cele mai nobile și cu mele cele mai mari, oferă

Savo T. Kojdici

în Breiko (Bosnia).

Cunoscutul meu stabiliment de pruni scoala mea de pruni se găsește în cel splendid ținut cu pruniște din Bosnia. Pentru prima diplomă a guvernului țării bosniherțegovinean, precum și la expoziția din dela Budapesta, în 1898 la Viena cu medalia argint, în 1900 la expoziția universală din Paris, în 1910 cu medalia de aur în Serajevo în 1912 în Breiko.

50 bucăți, ultoi puternici, pe ales, de 5 cor. 50. ambalaj franco, gara Breiko (Bosnia) Prune fine uscate în lăzi de câte 5 cor. 6.— dela Breiko.
(Ko 1841—20)

Knapp Sándor, Arad

Atelier de vopsitorie, curățire chimică și spălarea cu aburi a albiturilor.
 Local de primire: colțul străzilor Weitzer János, și Kazinczy.
 Adresabilimentul: strada Magyar nr. 26. — Comenzile din provincie se execută prompt și conștiințios.

Ka 1247

Atelier pentru vopsirea hainelor în cele mai noi culori moderne, după model. — Curățitorie chimică de haine, în mod uscat. — Curățitorie și vopsitorie de dantele, perdele de dantele, pânuri de păr, covoare, stofe de mobile, mănuși etc.
 Experiință îndelungată în străinătate.

BRADOVKA GYULA

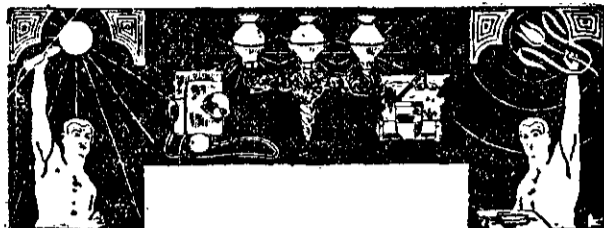
Atelier de haine, curățitorie chimică și fabrică de spălat în aburi.

:: KASSA ::

Se curăță sau se vâpsește cât se poate de frumos, haine de iarnă, blănării, haine de dame; lenjerie, toalete de bal.
 Jachete de piele descolorate, se vâpsec în toate culorile închișă trainică.
 Gulerele și manșetele, se curăță și se fac ca zăpada fără clor.
 În cazuri de doliu, se vâpsec imediat hainele în negru.
 Prima pune mare preț pe expedierea cât se poate de repede și punctual pe postă și în provincie.
 Căștile bisericesti, broderiile se curăță frumos și cu multă îngrijire.

Ba 1283

INGINER

CAROL GRAEFF,

birou tehnic și întreprindere de instalațiuni
 Bistrița, (Besztercze) str. Ungur nr. 25

Execută lucrări pentru iluminatul central cu electricitate, baterii de electricitate, curent slab, apeducte și canalizare, în orice mărime și execuțiune. — Liferează motoare, mașini industriale, transmisiuni, aparate medicale și pentru semnale, fiere de călcat cu electricitate, aparate pentru încălzit și fert. — Execută schițe, proiecte prospecte și socoteli de rentabilitate,

Magazin permanent de totfelul de lampe electrice și material de instalațiuni.
 Proiecte, prospecte și socoteli de rentabilitate gratis fără obligamente.

Plătiri în rate! Ga 1849 Condițiuni favorabile de plătire! Plătiri în rate!

Pentru lucrările executate garanție pe mai mulți ani. :: Intreprinderea aceasta nu e provizorie.

Krisztián József és Fia

fabricanți de lumini de ceară, cel mai mare stabiliment peste Dunăre pentru încălzirea cerii. Magazin de olea de ars, țigări și alte necesarii — pentru biserică.

PÉCS,

Szabócska-utca nr. 3.

Phone: 444-45 nr. 9.

Telefon nr. 424.

Oferim on. d. preți și curatori bisericesti excelente și renumitele noastre lumini din ceară curată de albine, executate sub îngrijirea noastră personală.

Prețurent gratis și franco

nală din cel mai excelent material. — Productele noastre sunt întrebuințate de către numeroase catedrale și vre-o 300 de biserici parohiale.

K 1384

Prețuri moderate.

Hoffmann Sándor, magazin de dantele

ARAD, numai în Andrásy-tér numărul 20. (palatul Fischer Eliz).

Mare hală de dantele până la finea lui Febr.

dantele fine de malin, rüché, broderii, funde, țesături de dantele, gulere de dantele, asortiment foarte bogat, prețuri foarte moderate. Decoruri pentru haine, blane și totfelul de achisite p. cusătoare și p. casă, tivituri de blană 1'60 metru în orice culoare.

TRUSOURI P. PĂPUȘE. Perine lungi p. botez, cu broderie 2—, 3—, 4— cor. Perine lungi p. botez, cu broderie elvețiană 5—, 6—, 7—, 9— cor. Plapume pichet, cu broderie elvețiană 4—, 5—, 6—, 7— cor. Cămăși p. păpușe, rochuri patente, tetrapelence, lepedeie de gumă, cu prețuri foarte moderate — Vânzare excepțională de albituri pentru femei. — Broderii fine de gaz și materii de dantelă în rămășițe cu prețuri foarte ieftine.

Ho 1386

Roș să priviți vitrinele mele

Giorapi de mătăasă în culoare neagră, și altă culoare.

Mănuși groase în orice culoare, 50 fleri.

Au sosit voalurile „TANGO”, în orice culoare.

Giorapi de școală calitate excelentă, dela 37 fl. în sus.

Broderii dela 10 fleri în sus.

Dantele fine de ață, 1 m. 27 fl.

Funde late, de 2500 m. 1 m. 48 fl., în orice culoare.

Gamașe cu nasturi p. femei și bărbați.

DROGHERIE.

Țin în depozit și comand tot felul de medicamente, specialități igienice, cosmetice și instrumente medicale și optice din patrie și străinătate, după prețurile din Capitală.

Bandaje, pasamente și instrumente pentru veterinari, etc. etc, dulapuri de siguranță conform ordinului ministrului reg. ung. de interne.

Articlii pentru casă și economie etc., vinuri curative, cognacuri, rumuri engleze, tea etc. zahăr curativ și totfelul de articlii de drogherie.

Gumă pentru îngrijirea copiilor, sticle pentru supt, *Soxleth*, *Nestlé*, *Kufeke*, *Theinhardt*, *Phosphatine*. — Instrumente auxiliare pentru moșit.

Săpunuri curative, minerale și cosmetice.

PARFUMURI.

PARFUMURI.

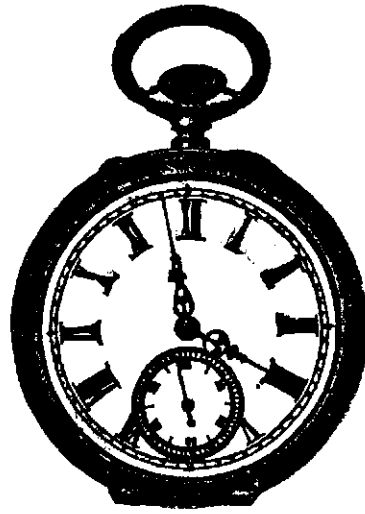
Royer et Gallet, Ch. Houbigat
L. T. Piver, Marque d'Orsay etc.

Gumă! Ape curative și minerale.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt cu deosebită stimă:

Drogheria „La împăratul Romanilor”

BISERICA-ALBĂ, (Fohértemplom) str. Târgului nr. 58.
(Do 769)

Ba 1465

Cele mai bune oroloage, cele mai solide și cele mai moderne juvaerice atît pe bani gata, cît și în rate pe lângă cheazășie de 10 ani cu prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

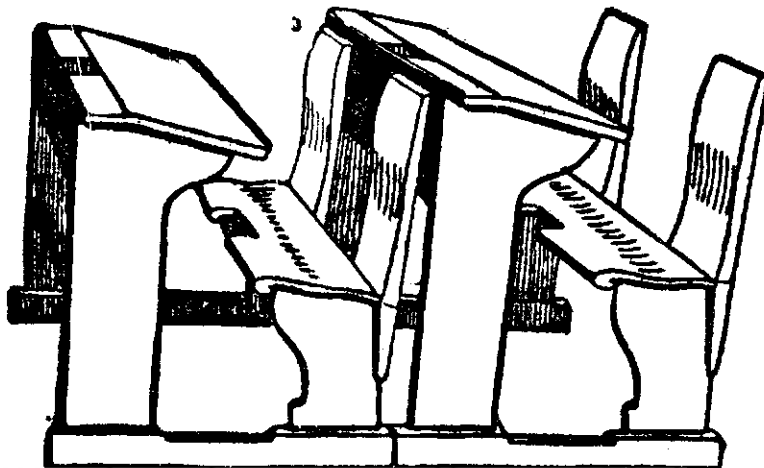
Brauswetter János,
orologier în Szeghedin (SZEGED).

Catalog cu 2000 chipuri se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îi cer cu provocare la ziarul „Românul”, (adecă scriu că a cetti anunțul în „Românul”).

Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

CORNEL JUCU

mare stabiliment
pentru aranja-
mente moderne
de școale și bi-
serici.

LUGOS,

strada Hunyadi nr.
11 și str. Corvin 9.

Telefon 24.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post aparossa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în Sibiu — Nagyszöben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloacește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaii de încredere ai societății. — Prospece, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Personele cunoscute ca sovizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei inter. sați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ-
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”).
Ba 240—156) Telefon nr. 850

Agentură principală: IULIU ROȘESCU, Cluj (Kolozsvár), Kossuth L.-u. 26.

Agentura principală Lugos, la filiala „ALBINA”.

Călbeaza

la oi, capre, porci și vite mari (bol și vaci) se vindecă numai prin medicina probată a apotecarului **SIMION ONICIU** din Abruđ (Abruđbánya). X X X X X

O doză (porție) pentru o oale costă 60 fil. — O doză (porție) pentru vite mari costă 3 coroane.

On public e rugat, ca dintr'o comună să se unească mai mulți la comande, că plata poștei le vine așa mai ieftin. La comande peste 100 cor. jumătate din preț se trimite înainte, comande de probă nu se trimit mai puțin decât p. 10 oi.

(O 1865) Comandele se pot face numai dela:

SIMION ONICIU, apotecar în Abruđ (Abruđbánya).

SCRISORI DE MULTĂMITĂ.

Medicina comandată dela Dv. în contra călbezii pentru 600 de oi din comuna Monorfalva a avut efectul cel mai bun și admirabil, așa, că de acum înainte suntem siguri, că din cauza acestui morb năpraznic nu vom mai ajunge la sapă de lemn, cum au ajuns mult alții până acum. Exprimându-ne mulțumita din toată inima pentru această binefacere, recomandăm cu toată căldura acest leac celor ce se ocupă cu oieritul. **Drăgan Petre m. p., Matel Flore m. p.**

Medicina contra călbezii adusă dela D-ta ne-a folosit, scăpându-ne de mari pagube; toate oile ni s'au vindecat deplin. Căutând într'o oale tăiată, nu am aflat nici un fir de călbeză viu. Toată călbeză a fost moartă. — Indată ce le-am dat leacurile, au început să se curețe de călbeză. Am căutat și în baliga oilor și am văzut fire de călbeză moartă cu grămada. Acum sunt sănătoase, mănâncă bine și-s grase ca porcii. Toți câți am comandat leacuri dela D-ta, ne-am scăpat oile de

peire. — Iți suntem foarte mulțumitori. Dumnezeu să te trăiască D-le apotecar, că ne-ai făcut un mare bine cu leacurile D-tale de călbeză. Pe mulți li mântui dela sărăcie. — Sfătuim pe toți cari au oi cu călbeză, că dacă voesc să le aibă și la vară în staul, ori mai bine zis, dacă voesc să nu păgubească cu ele, ne-greșit să comande dela D-ta leacuri de călbeză.

Găureni, 15 Febr. 1914.

Dumitru Băclă m. p., Petru Lupșa m. p., George Florea m. p., Petru Pălcău m. p., proprietari.

St. Die! Medicina contra călbezii folosită până acum, a succes foarte bine. Medicina precum se vede, are mare efect. Am tăiat din oile la care le-am dat, în una nu am aflat nici un fir de călbeză și ficatul ca de miel de frumos, cu toate că știu sigur, că înainte de a folosi medicina, a avut călbeză destulă, în una încă a mai fost câteva fire. Te rog mai trimite-mi pentru 15 oi. — Kozmatek, 39 Dec. 1913.

Neagoe Roșca m. p., arândător.

ȘA NE PĂZIM DE IMITAȚII ȘI PALSIFICAȚIUNE!

la mai multe rânduri decorat. 11 Fondat în anul 1884

Heckenast János

constructor de altare, sculptor și arhitect. Restauratorul diecezei de Szombathely.

Pregătește: iconostase, altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pe lângă prețuri convenabile. Se recomandă la renovarea altarelor vechi. — Planuri și cataloage trimit gratuit precum și primirea muncii o face pe spesele sale proprii. Primește spre aurire tot ce se ține de această branșă. No 1402

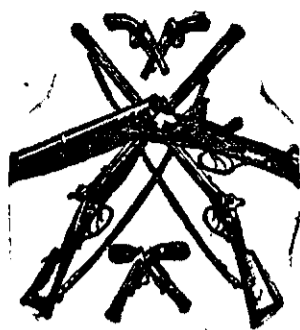
Prețuri moderate. 11 Condițiuni favorabile de plată.

FISCHER BÉLA,

fotograf, FĂGĂRAȘ — (FOGARAS), piața cetății.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriri de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți postale cu fotografii, fotografii pe porțelan pe pietri monumentale, după orice fotografi. FI 1045

— Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios. —

Atelier tehnic pentru reparat și atelier propriu p. nichelat cu putere electrică.

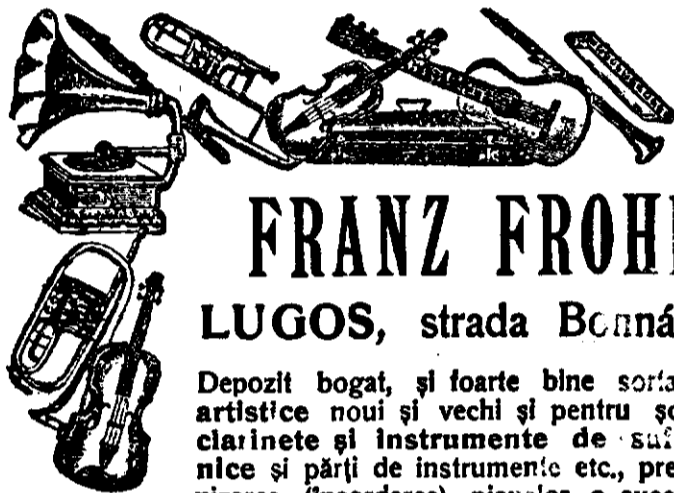
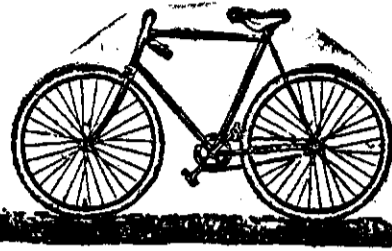
Pollinger Mihály

mecanic Po 1123

Timișoara-Fabrică, Széna-tér 8.

Reparator specialist pentru totfelul de mașini de cusut, biciclete, arme, revolvere și gramofone. — Cele mai complicate reparaturi se execută în mod artistic, cu prețuri moderate.

Serviciu prompt. :: Garanță.

Prima fabrică de instrumente muzicale a lui

FRANZ FROHMAN

LUGOS, strada Bonnáz nr. 10.

Depozit bogat, și foarte bine sortat de violini artistice noi și vechi și pentru școală, citeră, clarinete și instrumente de suflat, harmonice și părți de instrumente etc., precum și armonizarea (incordarea) pianelor o execută excelent.

Gramofone, plăci, asortiment bogat. — Corzi (strune) din străinătate cu ton curat pe lângă garanță. — Reparaturile se execută conștiințios și artistic. (F 1310)

INȘTIINȚARE.

Aducem la cunoștința on. public, că despărțământul nostru de covoare l-am predat domnului

JONÁS BERTALAN,

care-l va conduce și pe mai departe în localitățile noastre.

Iar, întreprinderea noastră de aranjamente moderne pentru birouri am amplificat-o. Acest nou despărțământ al nostru dela 1 MAIU n. se află

în nouile noastre localități

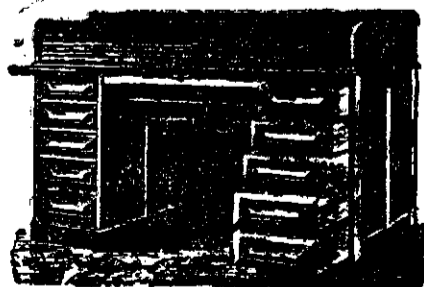
din palatul MERBL (lângă prăvălia-Linoleum).

Ca reprezentanții principali în sudul Ungariei ai renumitei mașini de scris „SMITH PREMIER” și „JERRY” și ai mobilelor americane pentru birouri, ținem în localitățile noastre

expoziție permanentă de mobile p. birouri și mașini de scris.

Cercetarea acestei expoziții nu obligă să cumpărați.

Considerând că atelierul nostru de reparări l-am mărit și l-am aranjat modern precum și în urma excelenților conducători, suntem în măsură a satisface celor mai delicate pretențiuni în mod prompt și conștiințios. Rechizitele noastre americane sunt din calitate excelente, și se vând cu prețuri

originale de fabrică. Primim și mai departe îngrijirea mașinilor de scris și reparări și orice comandă o executăm în modul cel mai culomt și prompt. — Rog și pe mai departe binevoitorul sprijin suntem cu stimă:

Maitinszky Pál és Társa, Temesvár.

prima întreprindere de aranjamente moderne pentru birouri și stabiliment de mașini de scris „SMITH” din Ungaria-de-sud. Ma 129

„POPORUL” institut de credit și economii societate pe acții în Lugoj

INVITARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „POPORUL” societate pe acții în Lugoj, sunt prin aceasta invitați în conformitate cu § 19 a statutelor la a

XIII-a adunare generală ordinară,

care va avea loc la 12 Martie 1914 n. ora 3 p. m. în localul institutului.

ORDINEA DE ZI:

1. Designarea notarului și verificatorilor procesului verbal al adunării generale.
2. Raportul Direcțiunii și Comitetului de supraveghiere.
3. Stabilirea bilanțului și repartizarea venitului net.
4. Stabilirea marcelor de prezență.
5. Intregirea direcțiunii cf. § 36 și alegerea comitetului de supraveghere pe 3 ani (§ 56).
6. Aprobarea alegerii de director executiv.
7. Eventuale propuneri.

Lugoj, la 21 Faur 1914.

DIRECȚIUNEA.

N. B. Domnii acționari dorind a lua parte la aceasta adunare generală, în persoană ori prin plenipotențiați, sunt rugați în conformitate cu § 24 din statute, a depune acțiile lor până în 11 Martie 1914, la casa Institutului, la casele espositorilor din Zorlențu-mare și Ticvaniu-mare, la casa centrală diecesană în Lugoj, la „Oficiu administrativ al fondurilor diecesane gr. cat.” în Oradea-mare, sau la oricare Institut membru la „Solidaritatea”.

§. 22. În adunările generale numai acei acționari au vot, care sunt trecuți în registrul acționarilor cel puțin cu 6 luni mai înainte.

Activa

Bilanz

Pasiv

Numărar	23.287'86		Capital social	500000	—
Cassa de păstrare postală	155'66		Fond de rezervă	173590	14
Giro-conto la b. a. u.	3.943'85		Depuneri spre fructificare	910500	68
Esposituri	3.871'83	31259	Cambii reescontate	305736	85
Cambii		1195612	Creditori în cont-curent	113880	94
Imprumut hipotecar		400194	Lombard	68200	—
Debitori în cont-curent		186728	Dividendă neridicată	573	—
Casa institutului	165.000'—		Dare restantă după int. de dep.	2223	52
Realități	64.000'—	229000	Interese transitoare anticip.	27678	40
Efecte		120324	Venit net	66447	78
Debitori		5712			
		2168831			2168831

Cheltueli

Profit și Pierdere

Venite

Interese de depuneri	45784'39		Interese de escompt	130426'29	
„ „ reescompt	30871'30	76655	„ „ imprumute hip.	37204'21	167630
Spese de birou		9389	Proviziuni		19416
Ajutoare		170	Venite dela casă	15214'54	
Chirie		2000	„ „ efecte	3675'—	
Marce de prezență		1770	Diverse venite	3010'50	21900
Salarii		17974			
Susținerea casei și darea		4311			
Dare după int. de dep.	4578'44				
Impozite	12039'79				
Competințe de timbru	1241'10	17859			
Amortizare: Din dubioase	1256'38				
„ „ realități	2056'38				
„ „ pretul casei	4000'—				
Dif. de curs la efecte	1767'18				
Mobilierul	3287'—	12366			
Venit net		66447			
		208946			208946

Lugoj, la 31 Decembrie 1913.

Valeriu Gturgiu m. p.
director-executiv.

Pentru comptabilitate: Virgil P. Popp m. p.
procurist.

DIRECȚIUNEA:

Ioan Boroș m. p.
prezident.

George Popoviciu m. p.
v.-prezident.

Dr. Ioan Baltescu m. p.

Avel Boer m. p.

Nicolae Nestor m. p.

George Popp m. p.

Dr. Ioan Radu m. p.

Ioan Țincu m. p.

Subsemnații am examinat contul prezent al bilanțului al profit și pierderilor și confrontându-le cu registrele principale și am găsit purtate în regulă, le-am aflat în consonanță și exate.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Victor Poruțu m. p.

Nicolae Fabian m. p.

Cortolan Jucu m. p.